

Mezozoikum			
Útvar	Oddělení	Stupeň	Věk v milionech let
křída	svrchní	maastricht campan santon coniak turon cenoman	65 96
	spodní	alb apt barem hauteriv valangin berrias	 135
jura	malm	tithon kimmeridž oxford	 154
	dogger	kelloway bath bajok aalen	 175
	lias	toark pliensbach sinemur hettang	 203
trias	svrchní	rhaet nor karn	 230
	střední	ladin anis	 240
	spodní	werfen	250

vymírání K/T-
plazi, ammoniti

135-144

206

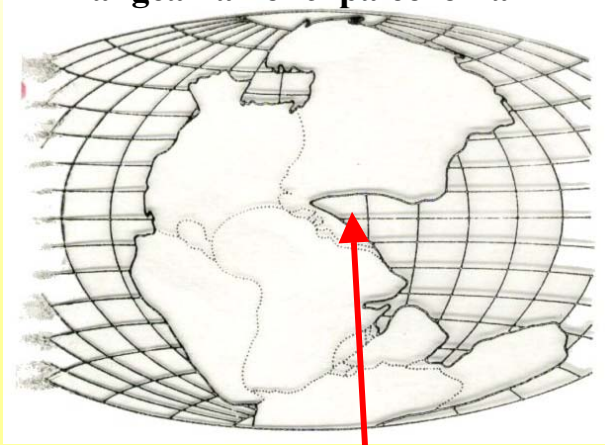
Podle G. S. Fedina (1994), upraveno.

Nejrozsáhlejší vymírání v dějinách Země
- trilobiti, rugozní a tabulární koráli, graptoliti,
velké skupiny foraminifer

Mezozoikum – paleogeografie a tektonické procesy

Postupný rozpad Pangey

Pangea na konci paleozoika

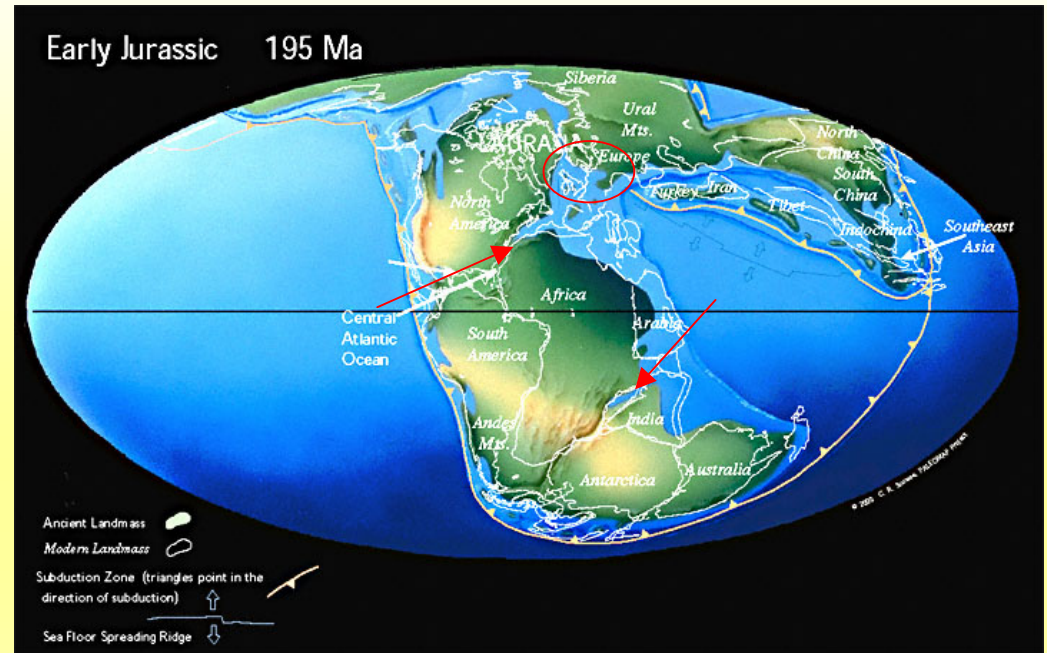
Tethys = Tethyda:

nový mobilní oceánský prostor,
rovníkový směr, odděluje Laurasii
a Gondwanu;

Křída – odděleny již dnešní kontinenty
jejich pozice ještě není zcela shodná se současností

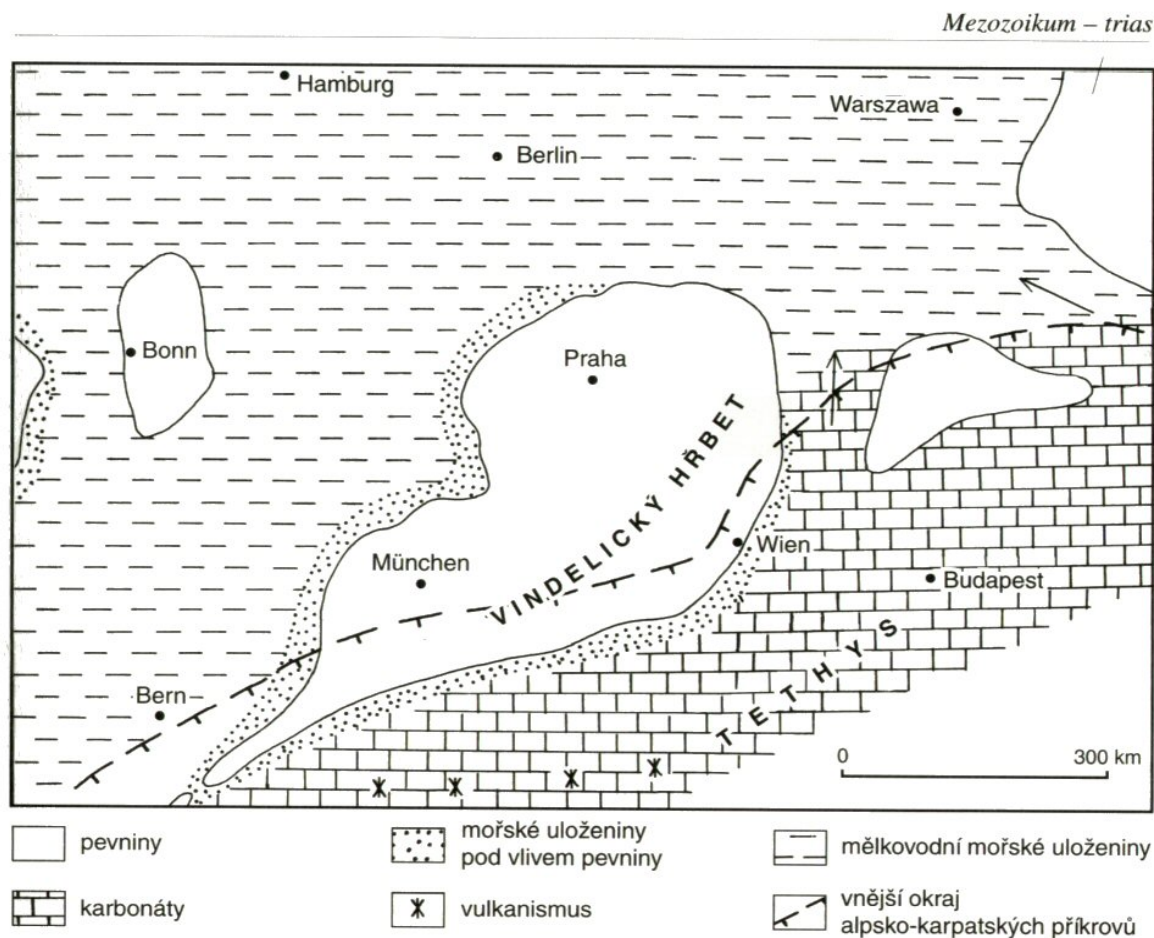
Během křída v oblasti Tethydy **alpínská orogeneze (do terciéru)**
– neoidní pásemná pohoří – pyreneje, alpy, Karpaty, Kavkaz .... Himálaj

zejména jižního kontinentu Gondwany

jura – severní část Atlantiku,
křída – jižní část Atlantiku
jura – Indický oceán

Stř. a záp. Evropa – trosky variscid – **vindelický hřbet** (součást i Český masív):
odděloval oceánskou oblast Tethydy (jih) od varisky a dříve konsolidovaných
částí Evropy (sever – pouze epikontinentální mořské a sladkovodní pánve)

Obr. 174. Paleogeografická rekonstrukce území střední Evropy ve středním triasu (s použitím mapy P. A. Zieglera 1982 a dalších pramenů).

KLIMA V MEZOZOIKU

podnebí velmi teplé (jura a počátek křídý bez polárních čepiček)

Neznáme stopy kontinentálního zalednění

trias – mnohde suché aridní klima (podobné permu)

jura – vzrůstá humidita

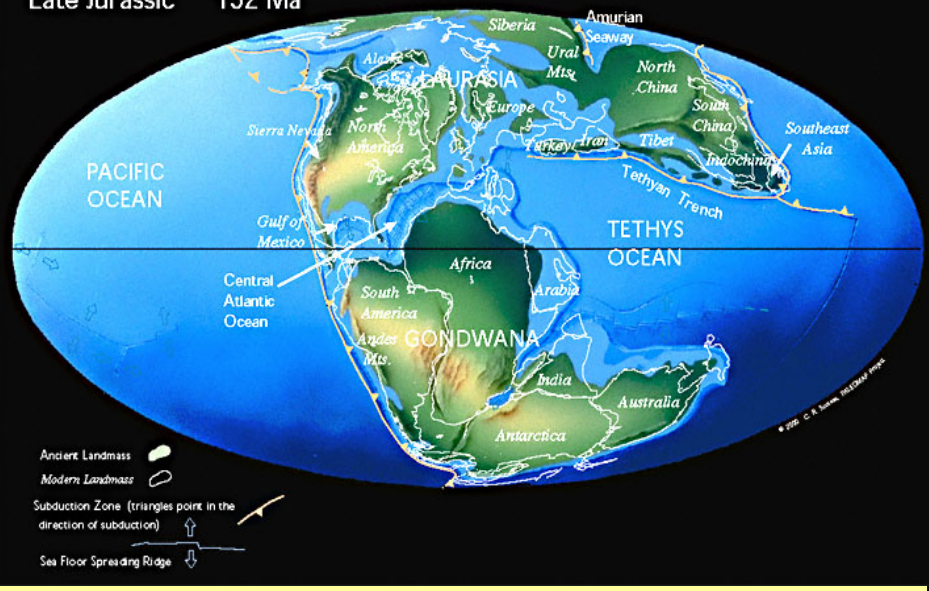
křída – na počátku maximum humidity

(skleníkový efekt – jedna z příčin cenomanské transgrese)

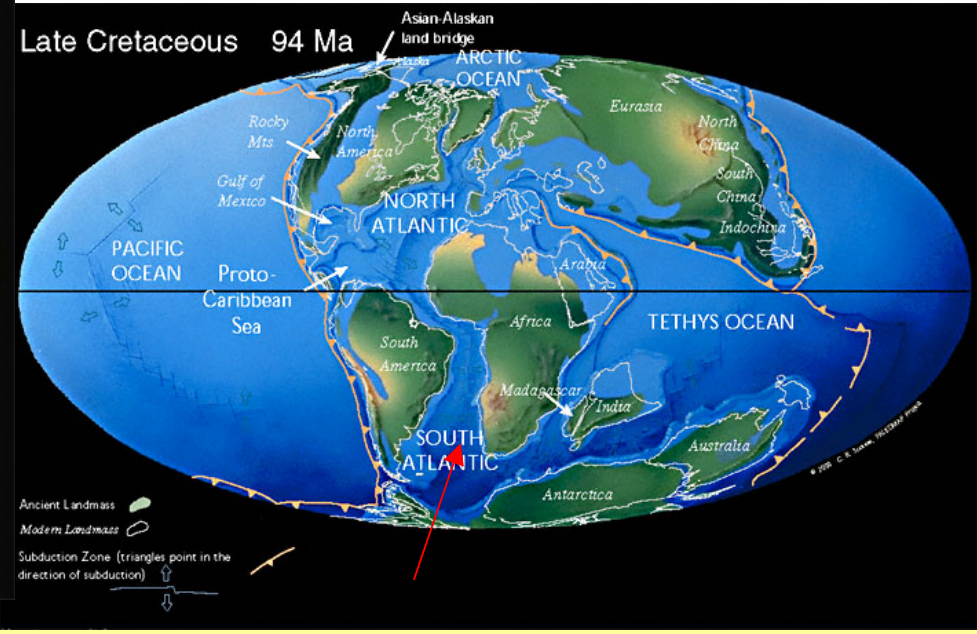
největší známé transgrese (přelití moře přes kontinenty)

křída postupné ochlazování

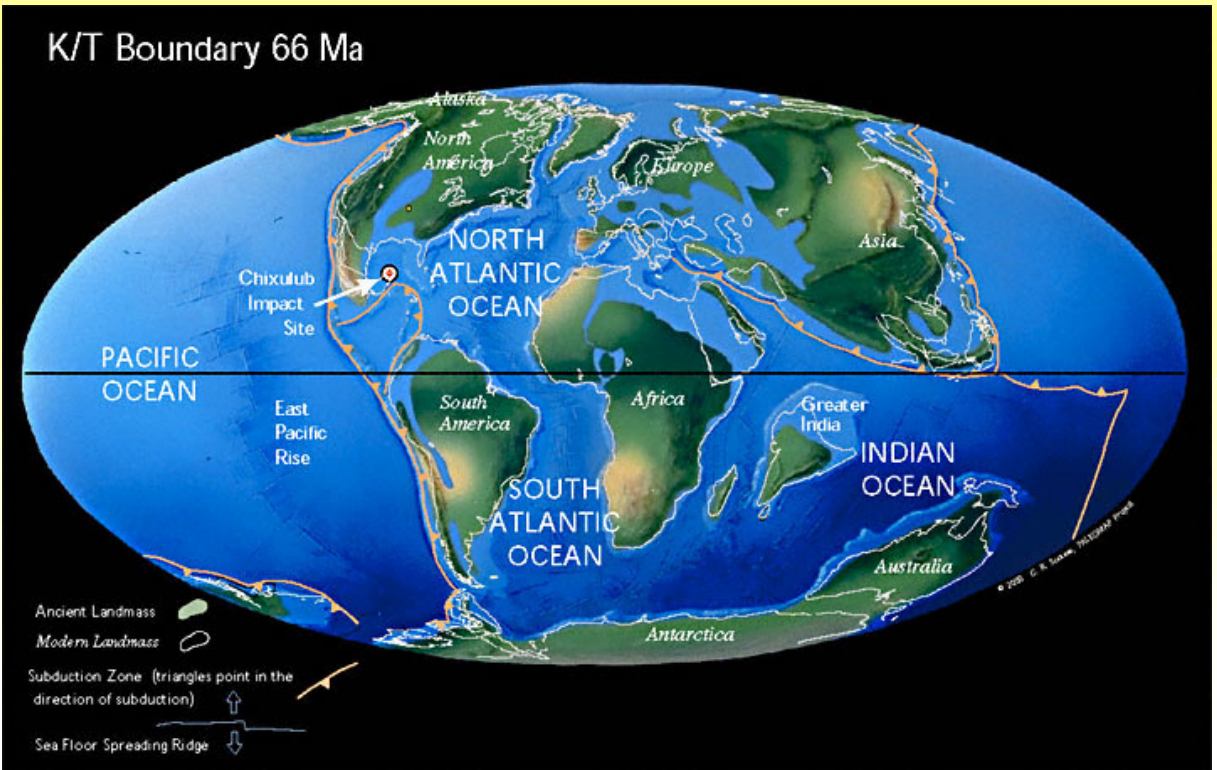
Late Jurassic 152 Ma

Late Cretaceous 94 Ma

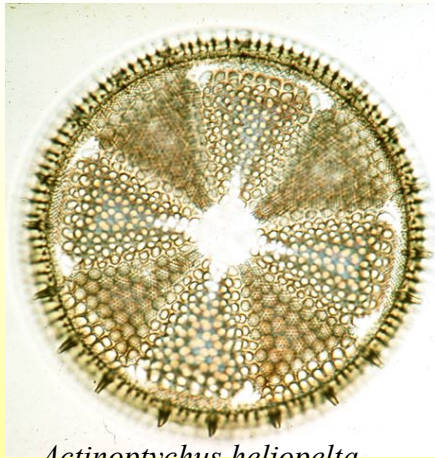
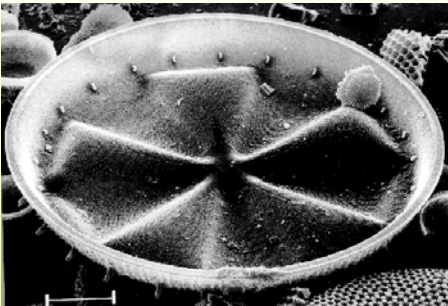
K/T Boundary 66 Ma

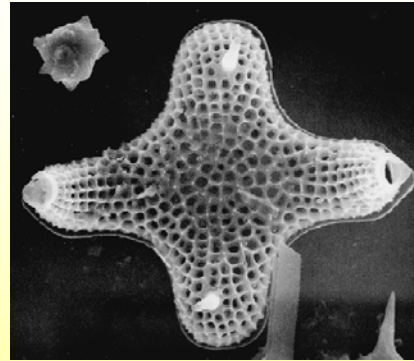
Život v mezozoiku

Flóra Nižší rostliny

rozsivky

Actinoptychus heliopelta

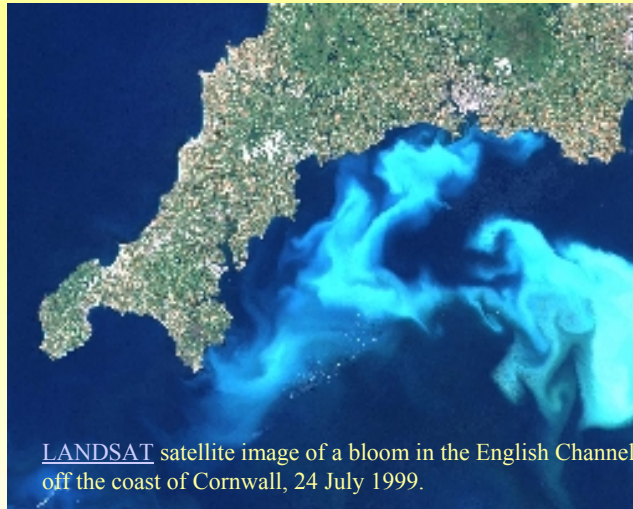
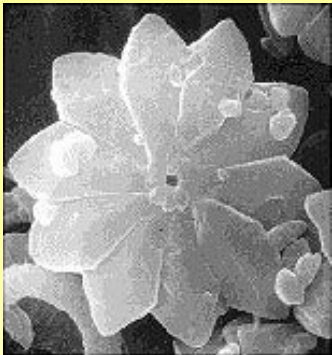

mořské - centrické

Sladkovodní - penátní

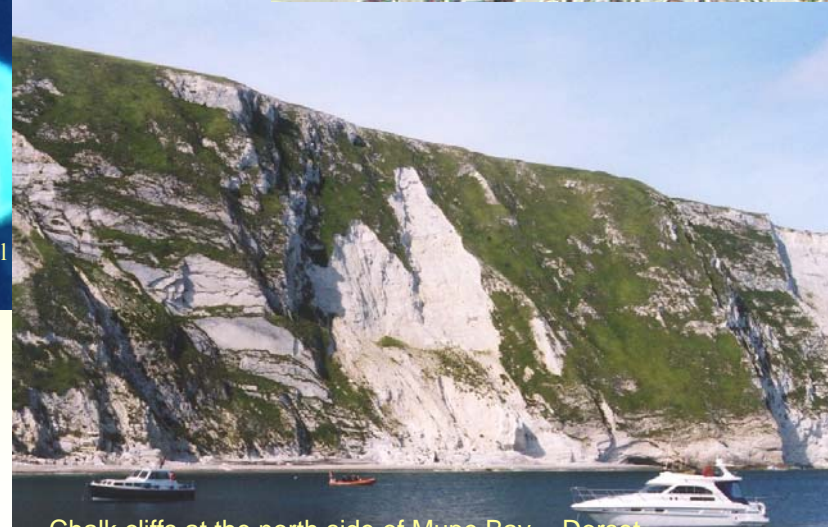
kokolitky

LANDSAT satellite image of a bloom in the English Channel off the coast of Cornwall, 24 July 1999.

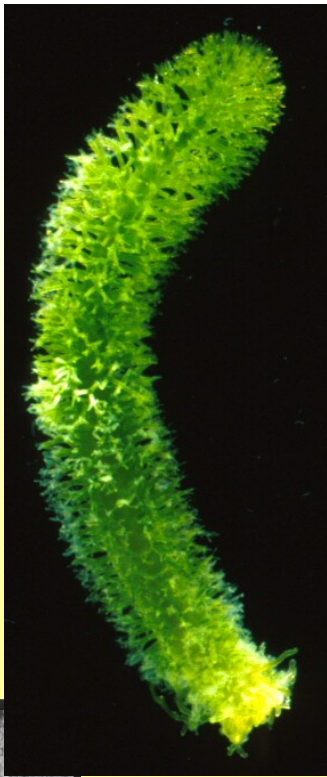
kokosféra

Chalk cliffs at the north side of Mupe Bay. - Dorset

zelené řasy

*Dasycladus
clavaeformis*

Wettersteinské vápence - trias

Strážovské pohoří -
Slovensko

Pseudodasycladus sp.

Vyšší rostliny

Nahosemenné – cykasy,
jinany, benetity, jehličnany

jinany

cykasy

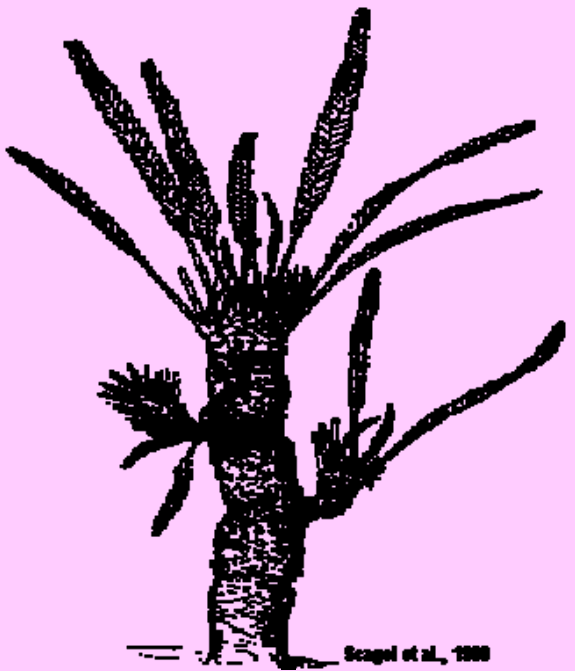

Zamia furfuracea
Cycadaceae
Gerald D. Carr

jehličnany

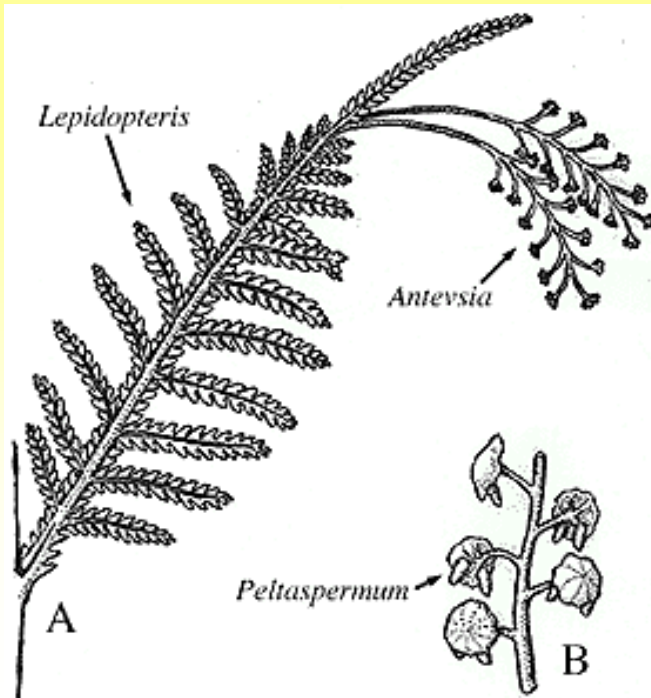

Scapol et al., 1988

Voltzia

benetity

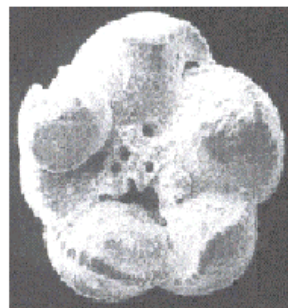
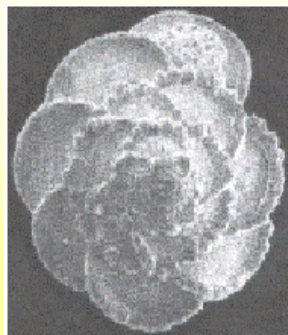
kaprad'osemenné

krytosemenné – od stř. křídý bouřlivý rozvoj

Fauna

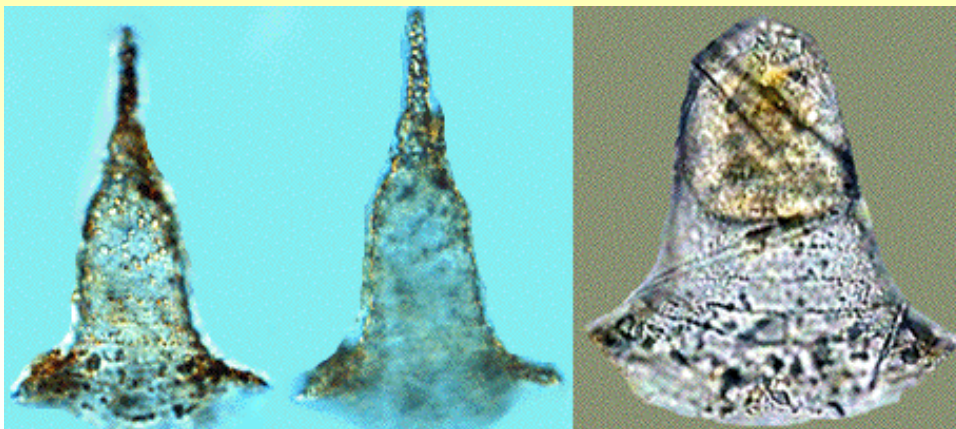
Prvoci – dírkovci, mřížovci, nálevníci

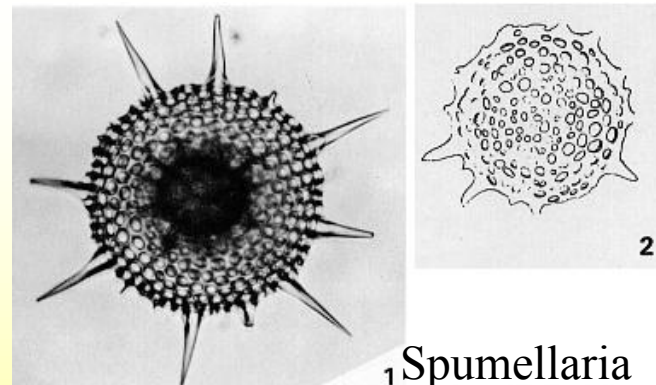
2 exemples de Globotruncana
(Foraminifères du Crétacé sup.)

dírkovci

nálevníci

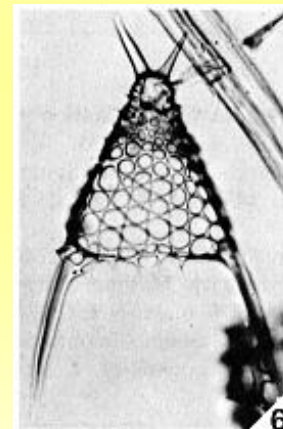
mřížovci

Spumellaria

1 *Heliodiscus asteriscus* Haeckel. Discovery 5194 (2°34'S, 44°53'E), A-H 24/4, Sedgwick Museum (Cambridge) No. 860.1. Nigrini, 1967, pl. 3, fig. 1a. ×150.

2 *Heliodiscus asteriscus* Haeckel. Antarctic sediments. Hays, 1965, pl. II, fig. 7. ×255.

Nasselaria

Pterocanium sp. OSU 6604-10P (43°16'N, 126°24'W). Moore, 1974, pl. 13, figs. 6, 7 (*Dictyophimus infabricatus*). ×233.

Živočišné houby

útesy
spongolity
opuky

Ramenonožci - sesilní

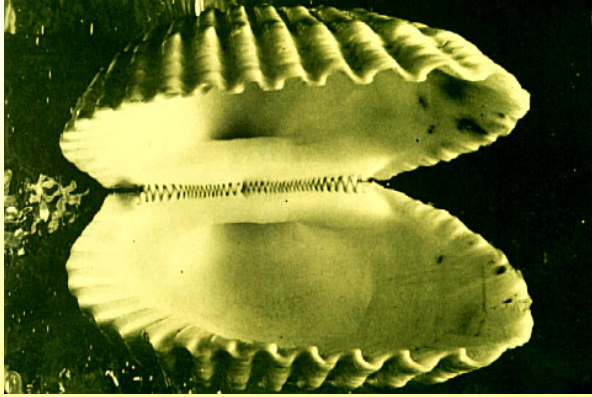
Misky tvarově odlišné, po odumření uzavřené

Atrypa Brachiopod Lophophore Support Structures

These silicified Atrypa brachiopods have preserved the internal feeding spiral support structure. The remarkable specimen on the right shows the structure preserved as an extremely delicate paper thin spiral.

**Měkkýši –
mlži, plži, hlavonožci**

rudisti

Mlži – Bivalvia – obě misky stejné, po odumření oddělené,
většinou pohybliví

Inoceramus, křída

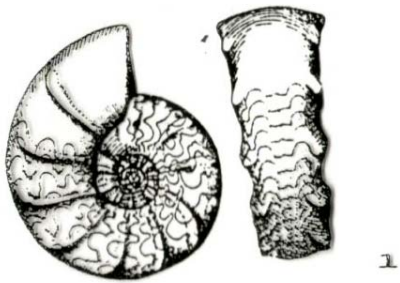
Plži - Gastropoda

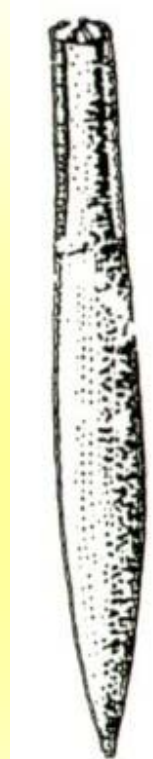
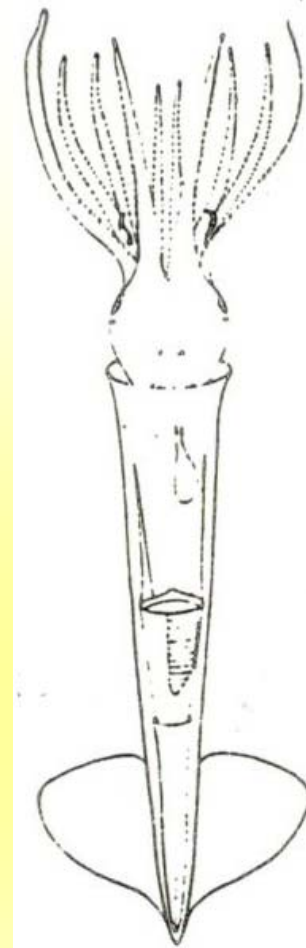
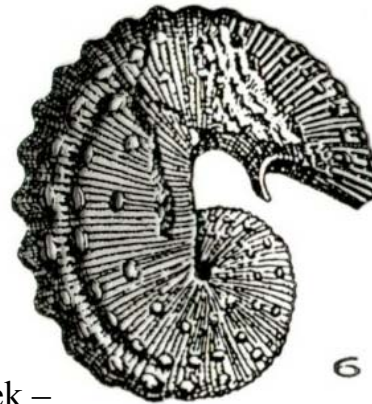
5 mm
scale

hlavonožci - amoniti, belemniti

Schránka rozčleněná septy do jednotlivých komůrek –
nabojení sept k povrchu schránky – švy = systematický znak

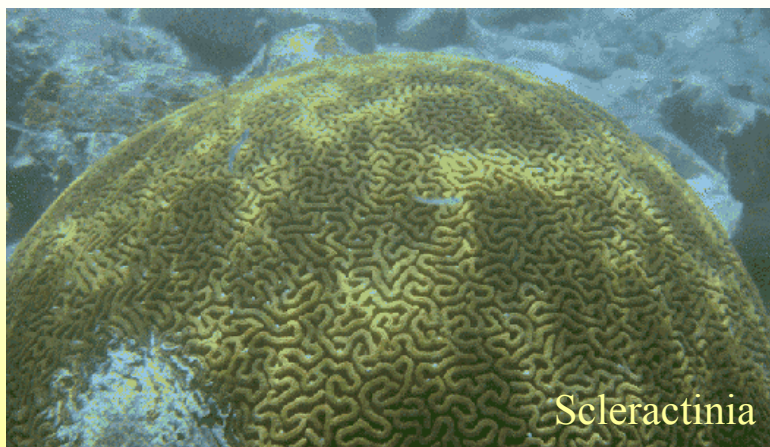

Aptychy –
víčka nebo čelistní aparát

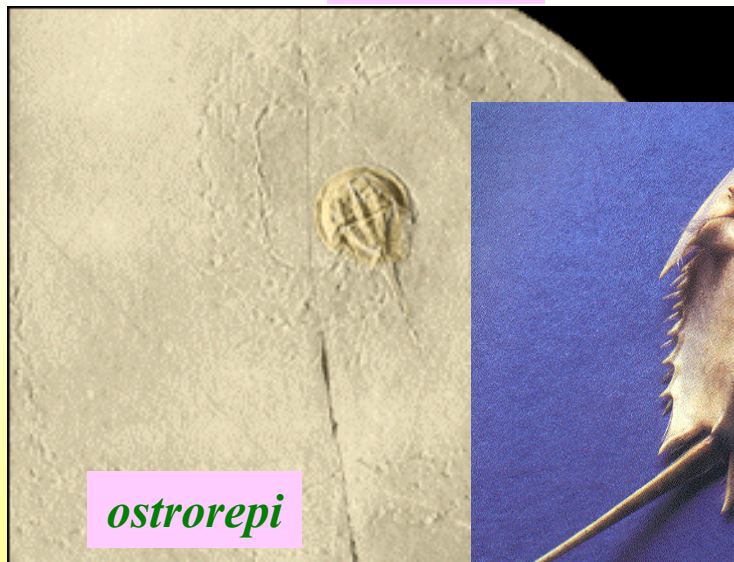

Pamela Gore, 1993

Láčkovci – koráli šestičetní, osmičetní

Členovci

přizpůsobování se hmyzu a krytosemenných rostlin

Ostnokožci – ježovky, lilijice, hadice, hvězdice

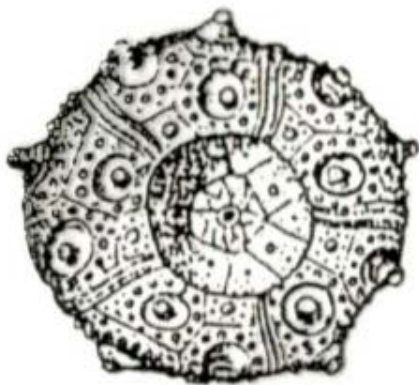
ježovky

lilijice

hadice

ramenní destičky

Obratlovci – žraloci, ryby, obojživelníci, PLAŽI, ptáci, savci

Ryby

Obojživelníci - žáby, ocasatí

Žraloci

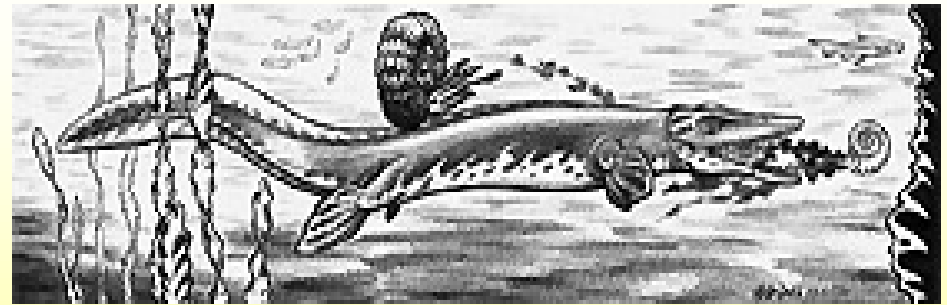
Plazi – voda, vzduch, souš

ichtyosauři

vodní

mosasauridi

plesiosauři

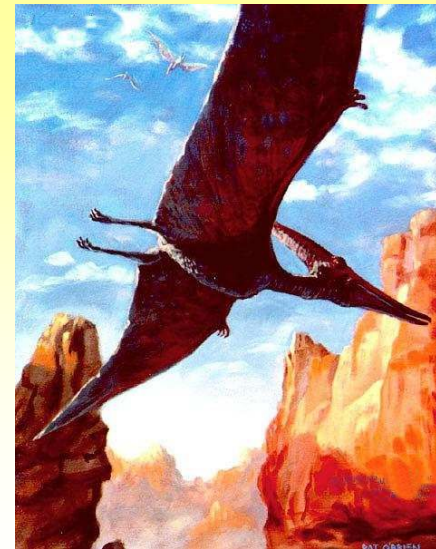

ptakoještěři

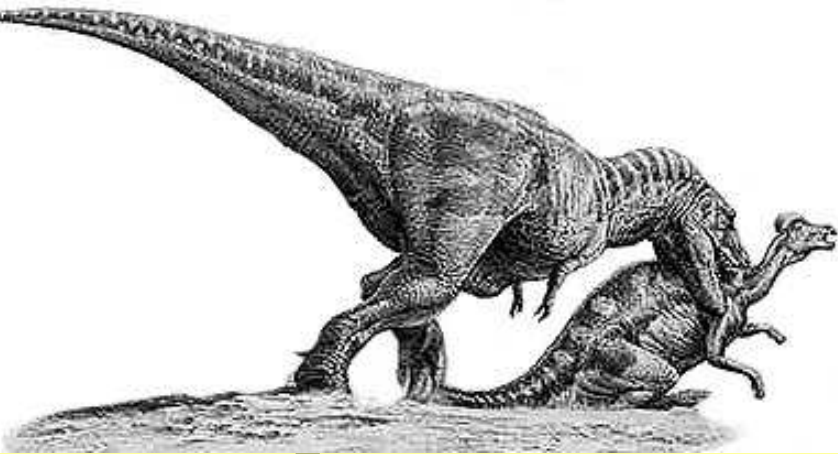
© 2000 M. Shiraiishi---All Rights Reserved

Quetzalcoatlus northropi -rozpětí křídel až 18 m

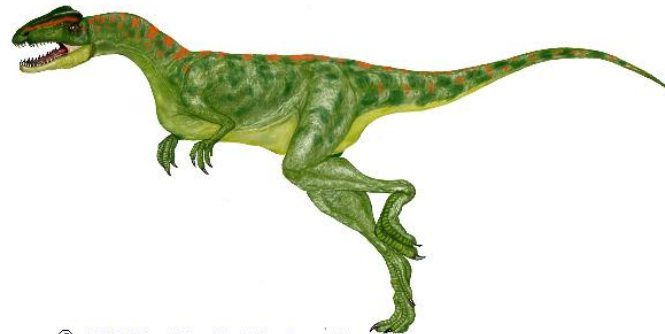

Dinosauri

Theropoda (draví)

Tyrannosaurus

© 1999 M. Shiraiishi---All Rights Reserved

Liliiensternus liliiensterni, trias
(stopy - tomanovské souvrství, Slovensko)

Albertosaurus

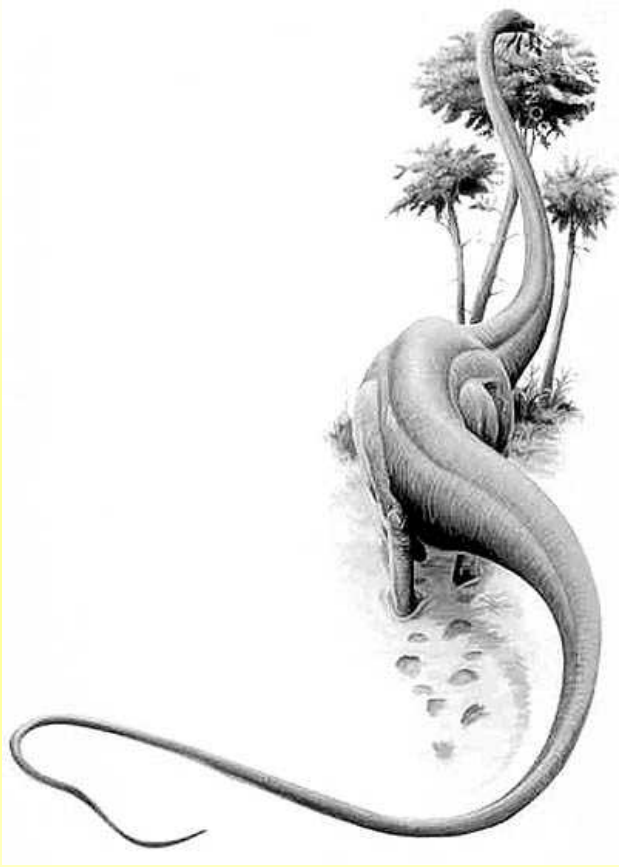

Obr. 176. Štěpěj dinosaura zachovaná na vrstevní ploše pískovce spolu s pravděpodobnými otisky dešťových kapek.
Lom U devíti křížů, průměr stopy asi 18 cm.
Foto R. J. Duda

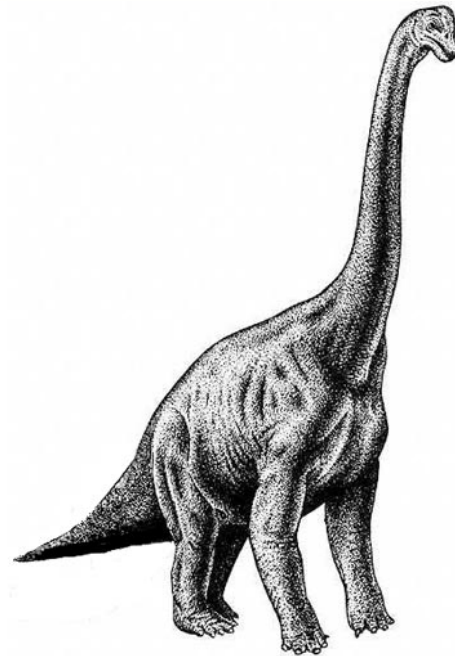
stopa dinosaura,
trias, Červený Kostelec

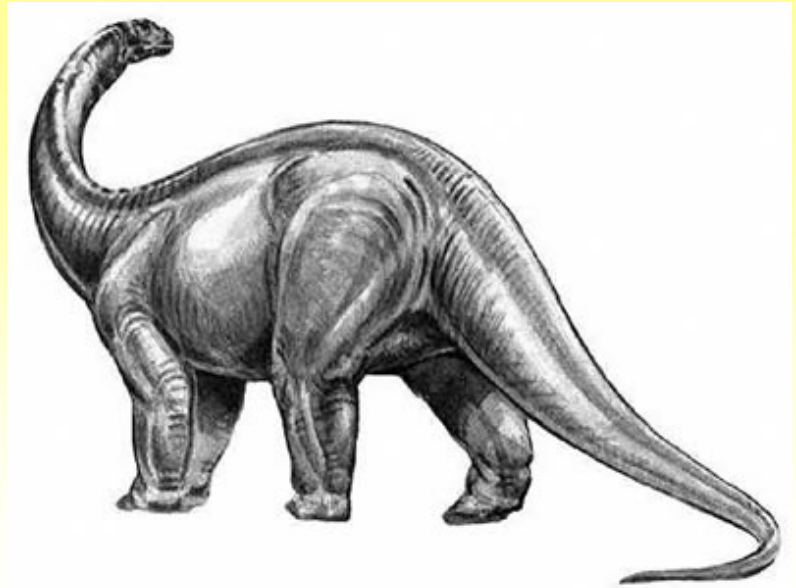
Sauropoda (plazopánevní, býložraví)

Seismosaurus

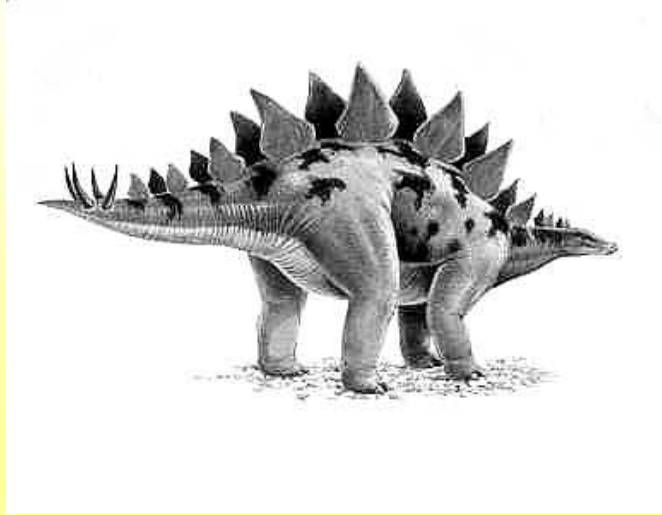

Brachiosaurus

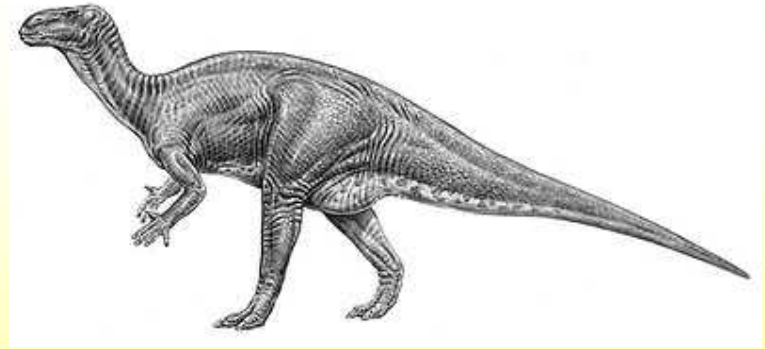

Apatosaurus

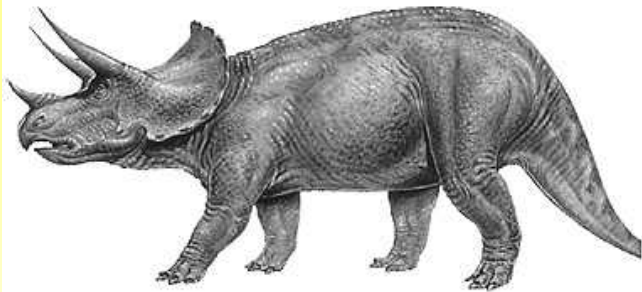
Ornithischia (ptakopánevní, býložraví)

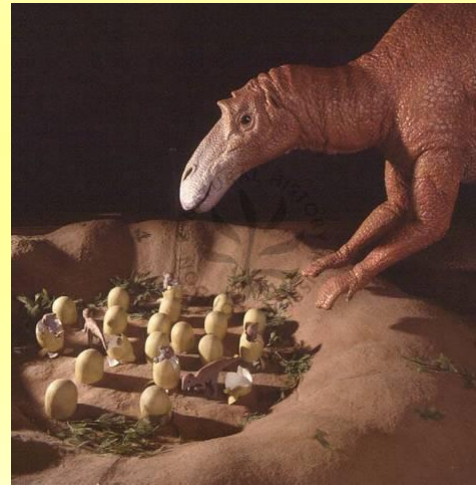
Stegosaurus, jura

Iguanodon

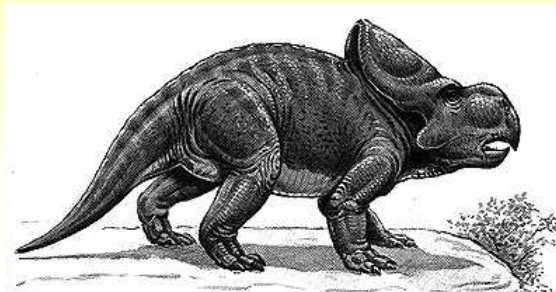

Triceratops, křída

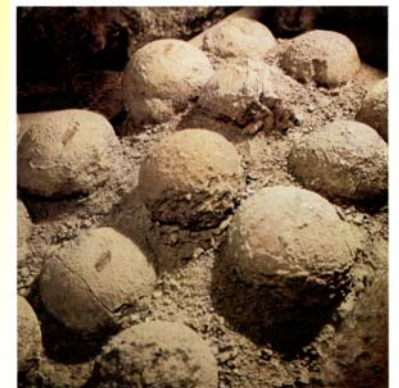
péče o potomstvo

Maiasaura

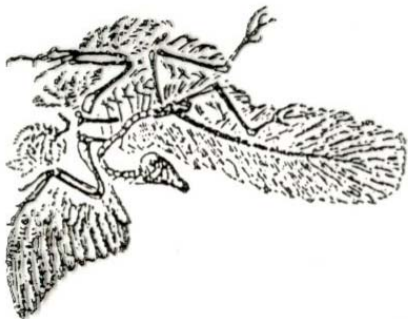

Protoceratops

dinosauří vejce,
Mongolsko

Ptáci

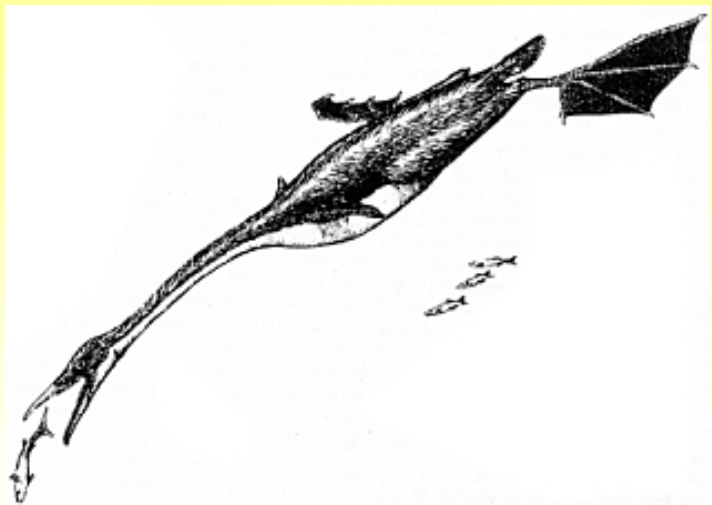
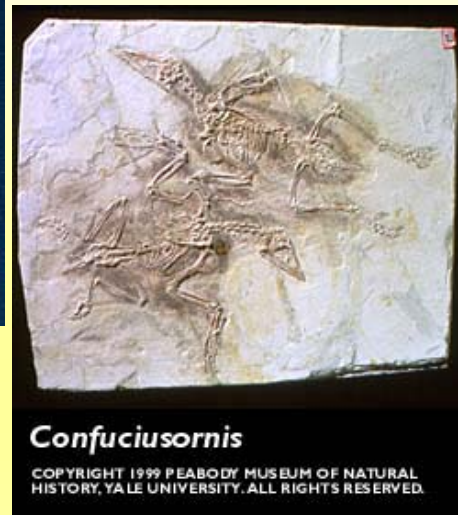

Archaeopteryx lithographica,
jura, Solnhofen

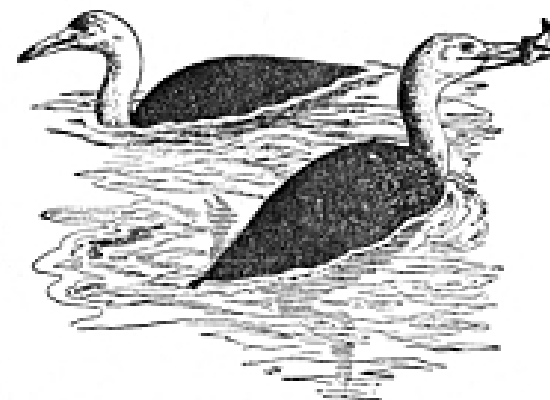
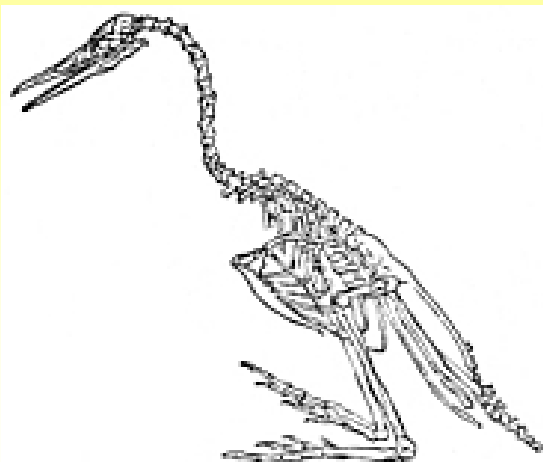

Ichthyornis

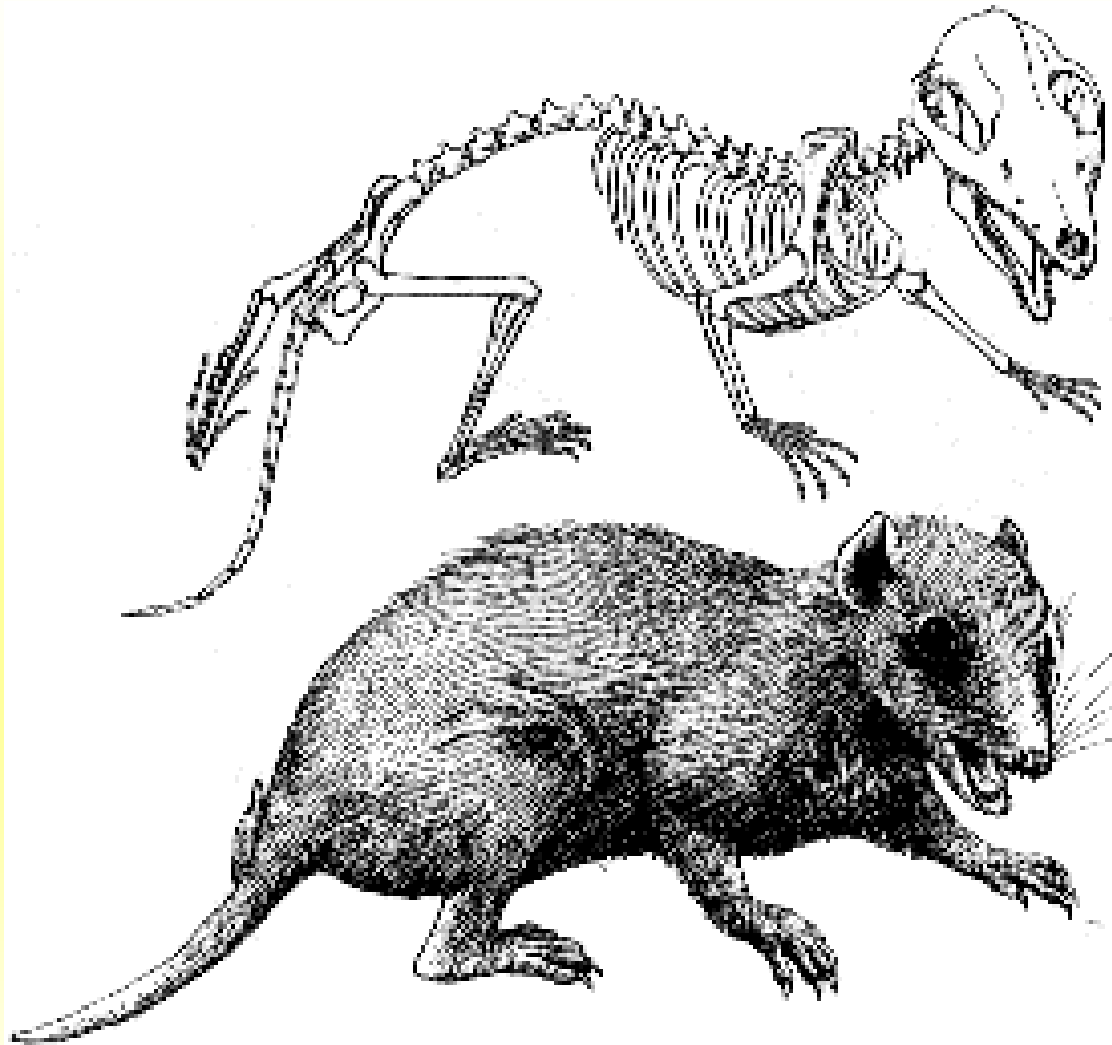
Confuciusornis sanctus, křída,
Čína

Baptornis

Savci

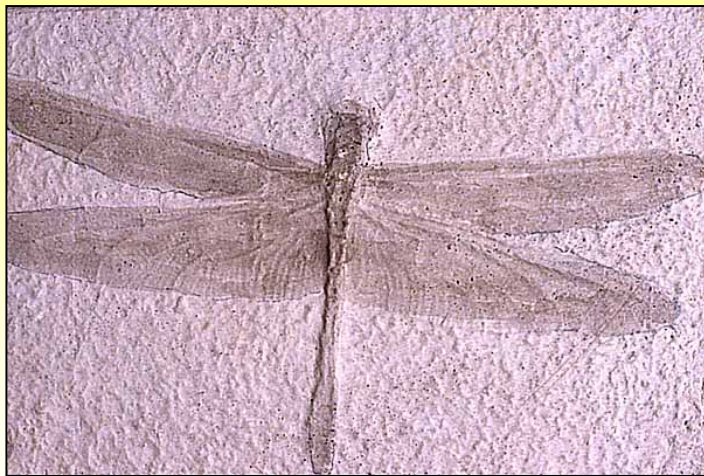
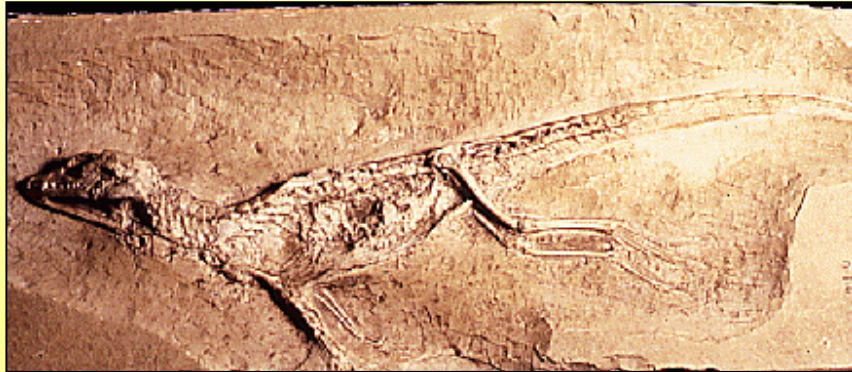

vzácní

Megazostrodon

Solnhofen

Alligatorellus

Protolindenia

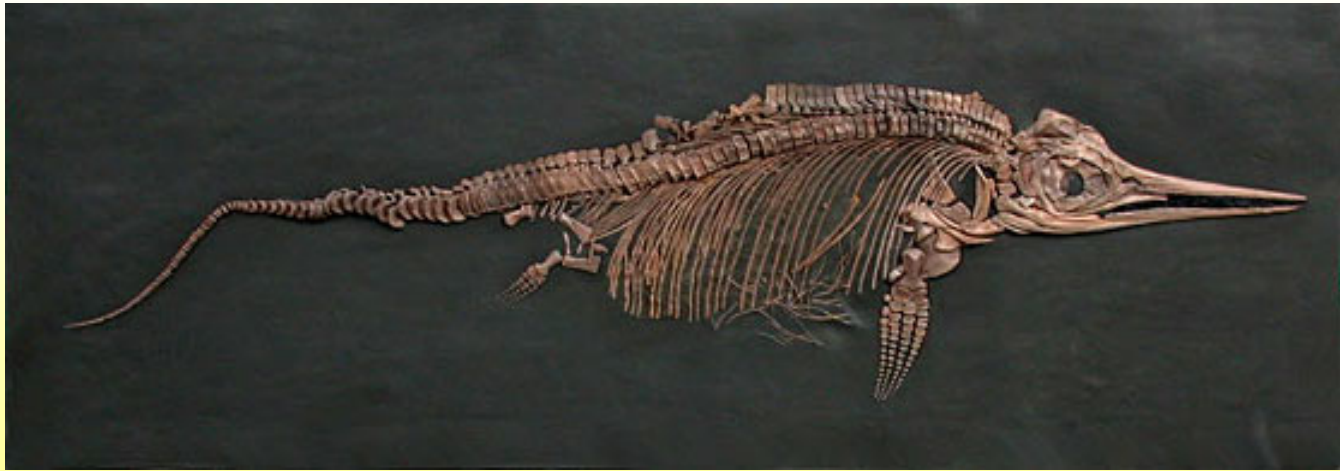

Saccocoma

Archaeopteryx

Holzmaden

Stenopterygius quadrisiccus

Lytoceras

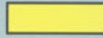
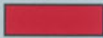

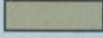
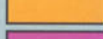
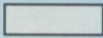

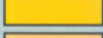

Mystriosaurus bollensis

SCHEMATICKÁ GEOLOGICKÁ MAPA ČESKÉ REPUBLIKY

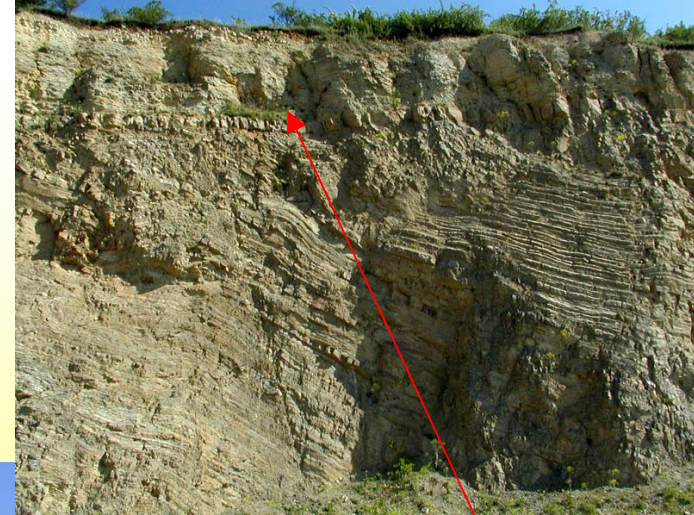

	NEOGENNÍ SLADKOVODNÍ SEDIMENTY		VARISKÉ MAGMATITY
	NEOGENNÍ MOŘSKÉ SEDIMENTY		SPODNOPALEOZOICKÉ SED. METAMORFOVANÉ HORNINY:
	PALEOGENNÍ SEDIMENTY		BOHEMIKA
	TŘETIHORNÍ VULKANITY		LUGIKA
	KŘÍDOVÉ SEDIMENTY		MORAVOSILESIKA
	KŘÍDOVÉ SEDIMENTY KARPAT		SAXOTHURINGIKA
	PERMSKÉ SEDIMENTY		MOLDANUBIKA
	KARBONSKÉ SEDIMENTY		

Mezozoikum na našem území

Trias – Podkrkonoší, Broumovsko (říční, jezerní sed.)

Jura – ČM - okolí Krásné Lípy
okolí Brna (Olomučany, Hády, Stránská skála)
jv. svahy Českého masívu (sed. mělkého moře)

Hády, Brno

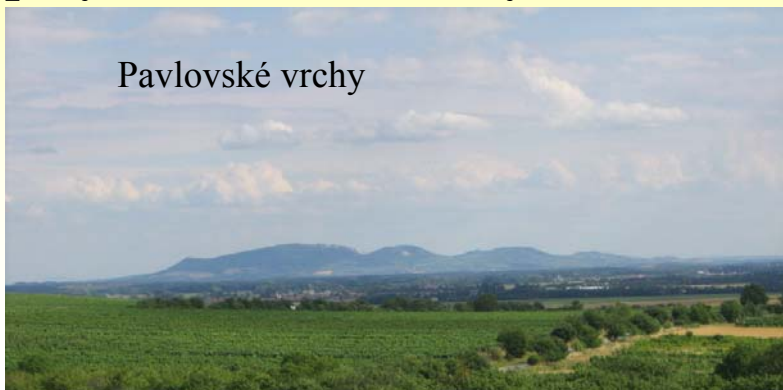
krinoidový vápenec

jura - Stránská skála, Brno

Karpaty – Pavlovské vrchy,

Štramberk

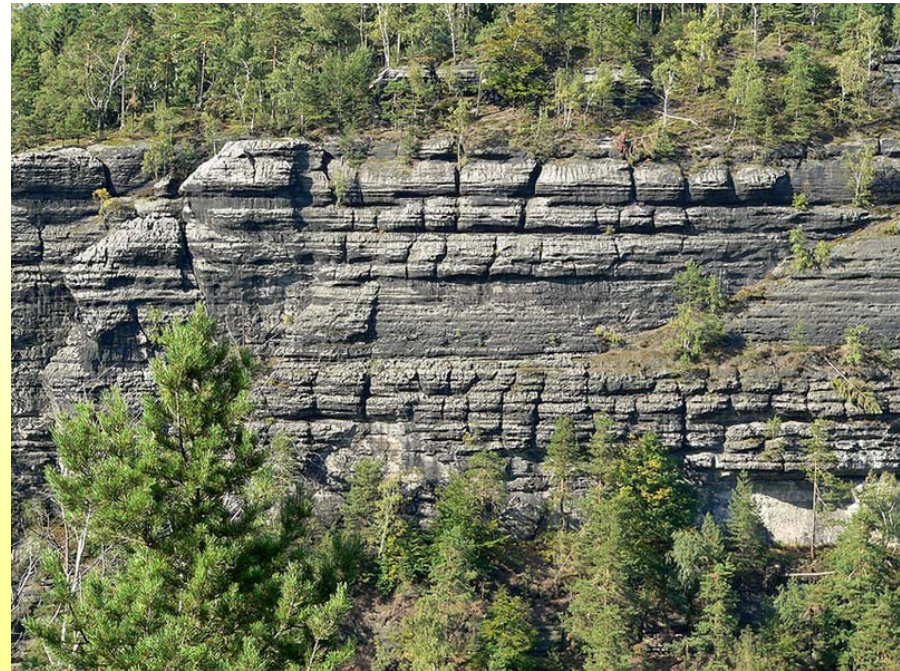
Pavlovské vrchy

Štramberk

Křída –

**ČM - česká křídová pánev
jihočeské pánve (třeboňská,
českobudějovická)**

**Karpaty – flyšové pásmo (flyšový vývoj
-hlubokovodnější sedimenty turbiditních proudů)**

Prostřední Bečva - Kněhyně

Kenozoikum

Útvar	Oddělení	Stupeň (Morava)	Věk v milionech let	
1,8-2 mil kvartér	holocén		0,0	
	pleistocén		1,8	
terciér	neogén	pliocén	ruman dak	5,3
		miocén	pont panon sarmat baden karpat ottnang eggenburg eger	14 mil 23,0
	paleogén	oligocén	chatt rupel	33,7
		eocén	priabon barton lutet ypres	53,0
		paleocén	thanet dan	65

vymírání – plazi, ammoniti

Terciér - spodní hranice nápadně ostrá, rozsáhlé vymírání jak v mořských, tak částečně kontinentálních ekosystémech, vrstva s anomálním nahromaděním iridia a železa

odděleny dnešní kontinenty, jen menší pohyby
Výjimka: Indie (rychlý posun k severu, kolize, Himálaj)

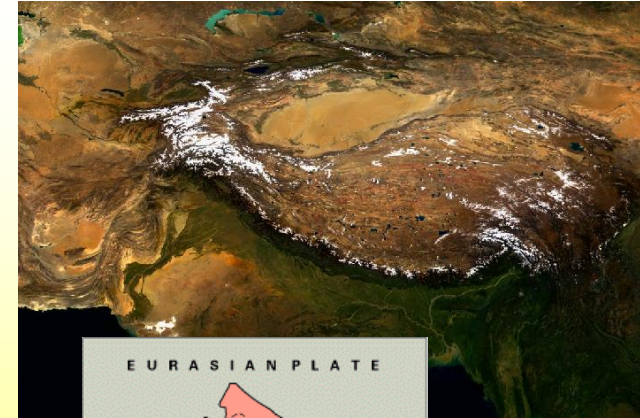
Pokračování **alpinského vrásnění** (Tethys)

Fáze - laramijská Kr/Pg
pyrenejská (eocén/oligocén)
sávská (Pg/N)
štýrská (stř. miocén)
atická, rodanská (miocén, pliocén)

Pásemná pohoří: Pyreneje, Alpy, Karpaty, Dinaridy, Krym, Kavkaz, Himálaj...

Složitá příkrovová stavba (subdukce a obdukce na konvergentních rozhraních litosférických desek), tektonické pohyby a transport řádově až stovky km

Výlevy bazaltů – Indie (Deccan), mocnost přes 2000 m, plocha přes 500000 km²

Klima

postupné ohlazování rozšiřování mírného klimatického pásma na úkor tropů

- Výrazné ochlazení na konci eocénu (před 36 mil). V antarktickém prostoru vznik ledovce sahající až do moře - pronikání chladných vod (pod 5°C) do hloubek.
- Zalednění - pokles hladiny světového oceánu nejméně o 40 m.
- Spodní miocén klimatické optimum – palmy na našem území (Evropa 7-9°C vyšší průměrná teplota než dnes)

Další ochlazení v miocénu (před 14 mil.) – Monterey event - podstatné zesílení cirkumantarktického proudu.

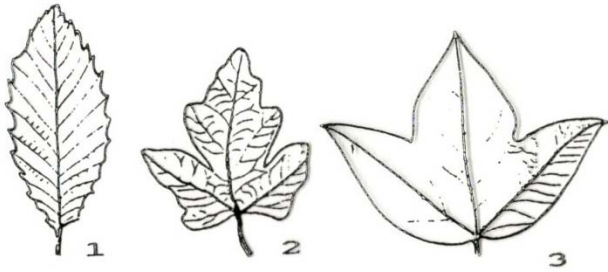
Další před 3 mil – pliocén – vznik kontinentálních ledovců v severní polární oblasti, vznik rozsáhlých travnatých oblastí - stepi .

v nejmladším pliocénu se propojily oba americké kontinenty - zesílení golfského proudu – zvýšení srážek v arktické oblasti akumulace ledu v kontinentálních ledovcích. Pokles teploty ve vyšších šířkách, zúžení tropického pásma – v pliocénu až jeho rozpad refugiálního charakteru. Zvyšování teplotního gradientu až na dnešní dvojnásobek.

Život v terciéru

Flóra - kenofytikum

Evropa – až do miocénu subtropická vegetace (palmy, sekvoje, skořicovníky, vavříny), od svrchního miocénu převaha flóry mírného pásma (hojně listnaté stromy - vrby, topoly, duby, javory, břízy atd.). *Příbuznost s dnešním rostlinstvem jv. Asie a jižních částí Severní Ameriky (oblasti nepostižené kvartérním zaledněním)*

Nahosemenné - jehličnany

Glyptostrobus bilinicus, Čechy (uhlí)

Sequoia

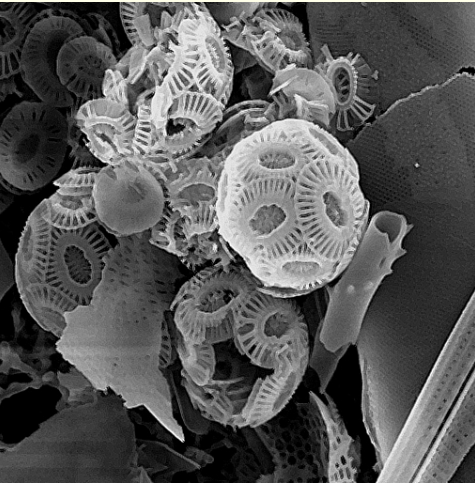
A huge fire scar on an old giant sequoia in Black Mountain grove. This grained old giant is still clinging to life after centuries of burning forest fires.

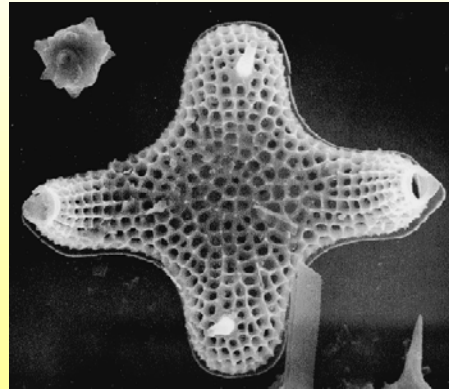
Cypress Swamp

Mořská flóra

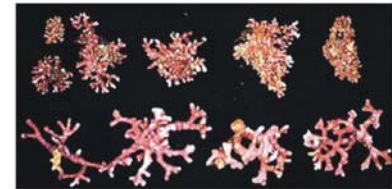
červené řasy (vápence), rozsivky (diatomity), nanoplankton: kokolitky a křemenky

kokolitky

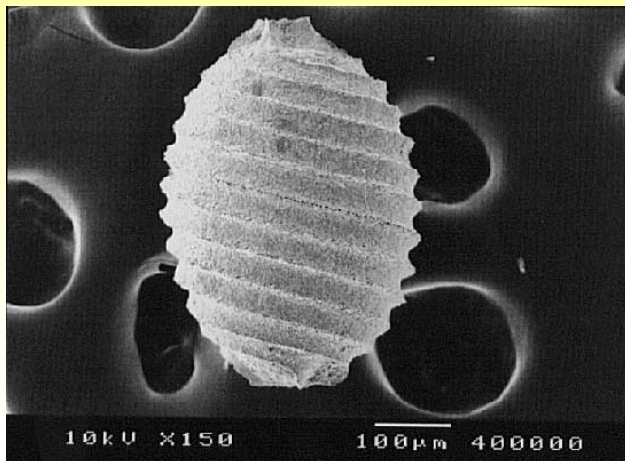

rozsivky

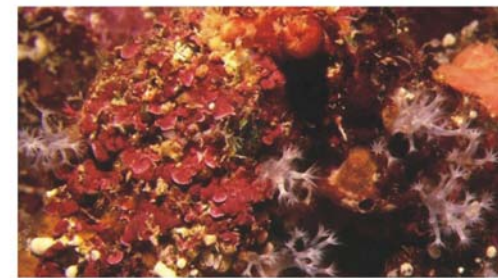

Lithothamnion corallioides

Charophyta - sladkovodní

Lithophyllum frondosum (Du-

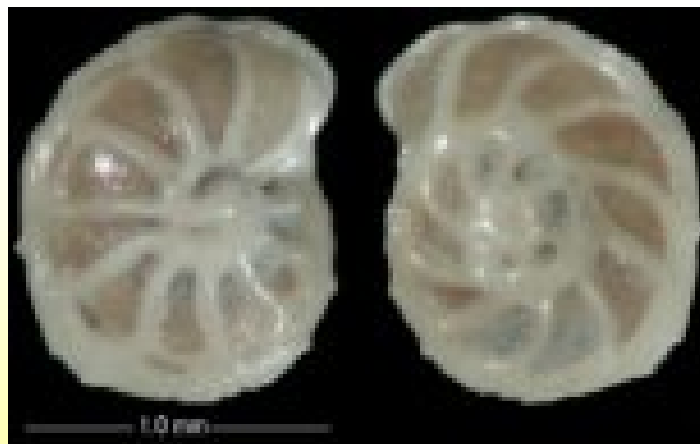
Mesophyllum funafutiense

červené řasy

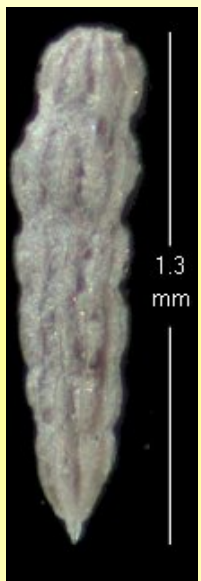

Fauna

*Prvoci –
dírkovci, mřížovci*

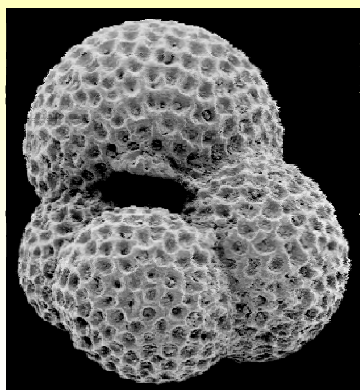

Dírkovci

Mřížovci

Nummulitový
vápenec, eocén

Měkkýši

Mlži

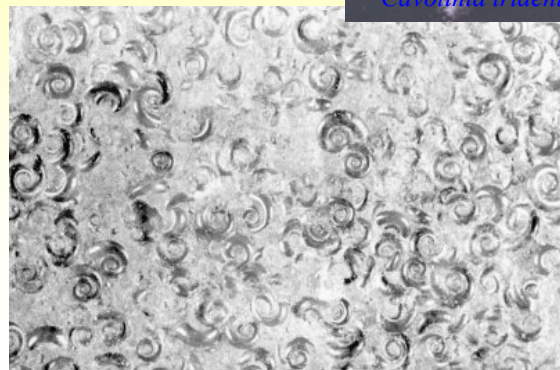
Plži

planktoničtí plži
- pteropodi

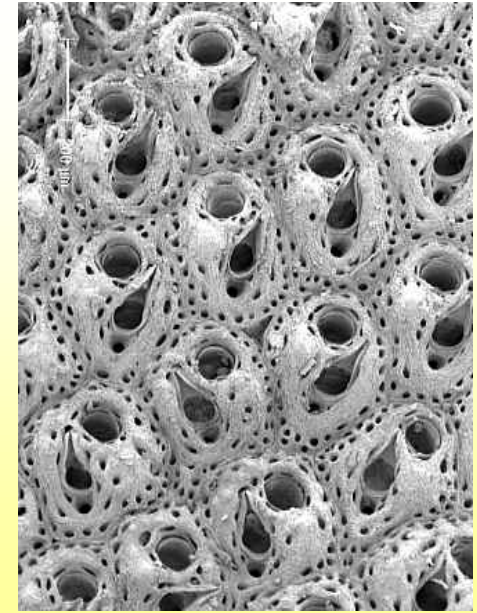
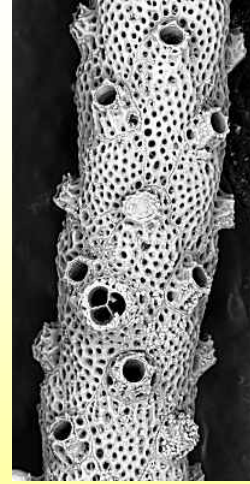
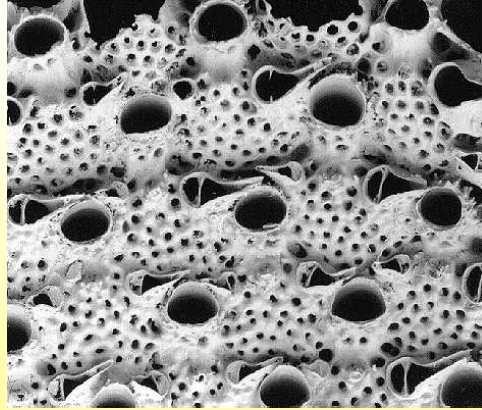

Cavolinia tridentata (Niebuhr)

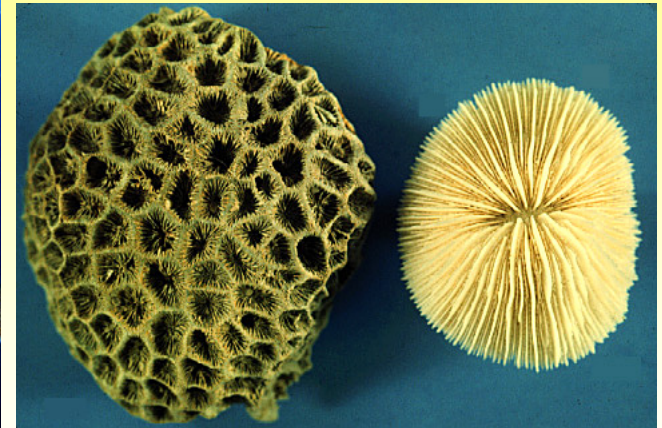

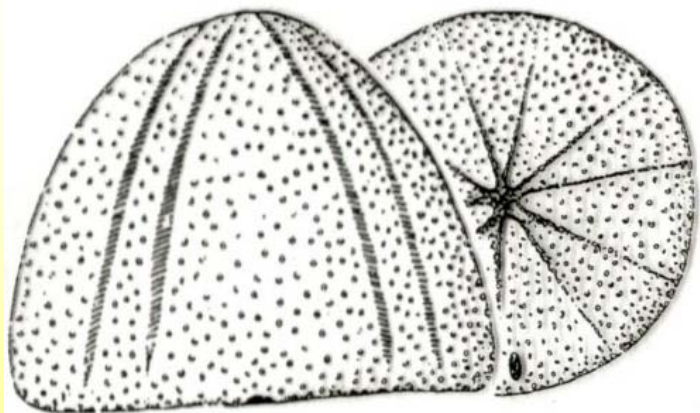
Mechovky

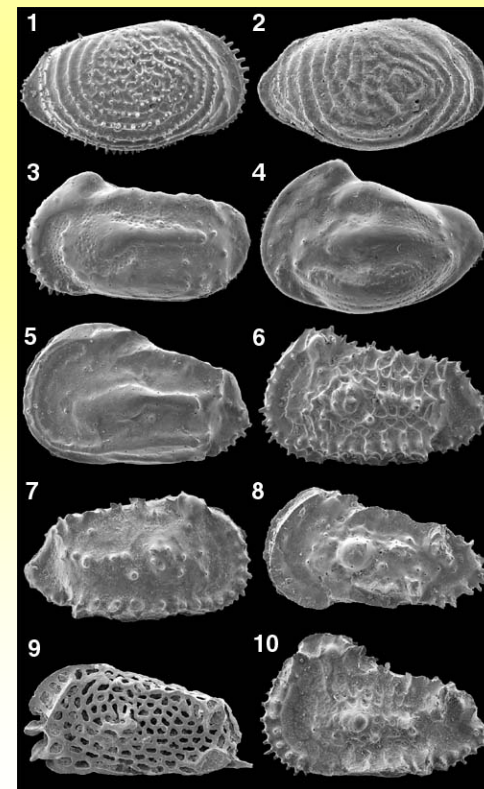
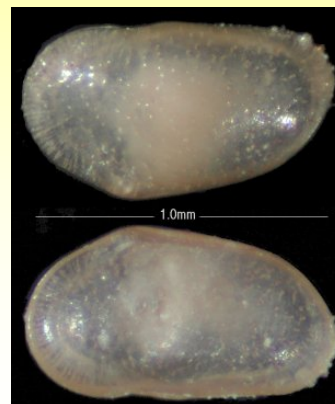
Láčkovci
- koráli osmičetní

Ostnokožci - ježovky

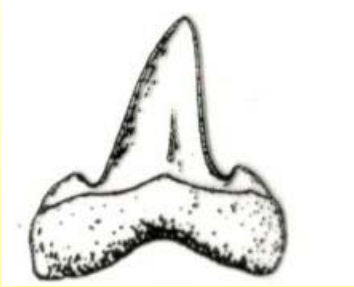

Členovci – ostrakodi, hmyz (jantar)

***Obratlovci* – žraloci, ryby, SAVCI**

žraloci

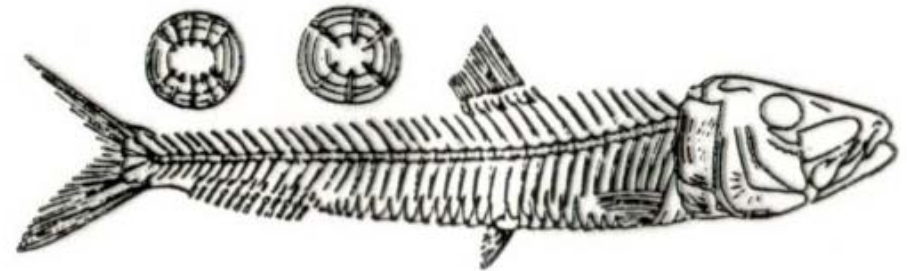

***Carcharodon carcharias*, recent (vlevo),
Carcharocles megalodon (miocén)**

ryby

***Mene rhombea*, Monte Bolca**

***Meletta sardinites* (kostra, šupiny)**

Savci - explozivní rozvoj - souš, voda (kytovci), vzduch (netopýři)
vačnatci, šelmy, chobotnatci (*Deinotherium*, *Mastodon*), koně, jelenovití, hlodavci (biostratigrafie)

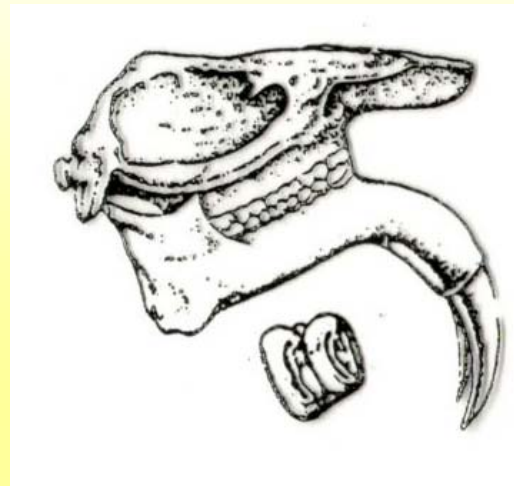
Vývoj koní

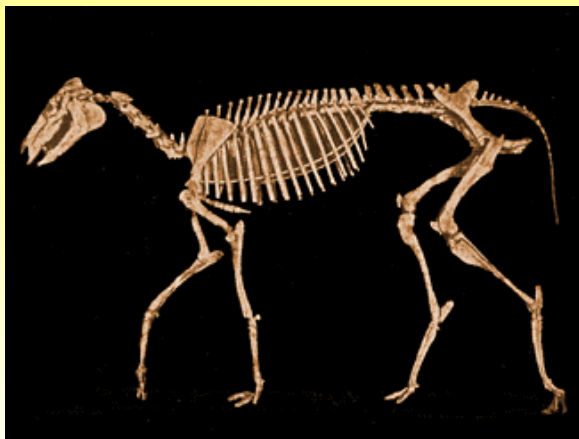
Hyracotherium
55 mil. let

Orohippus, eocén,
52-45 mil. let

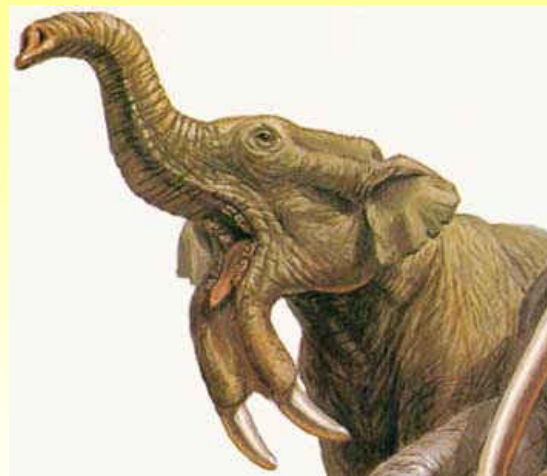
Deinotherium (lebka, stolička), miocén

Miohippus,
miocén, 25 mil. let

Pliohippus, svrch. miocén,
12-6 mil. let

Český masív

kratonizovaný povrch, saxonská tektonika, převaha sladkovodních sedimentů,
místy významný bazaltový vulkanismus

Sladkovodní sedimenty –

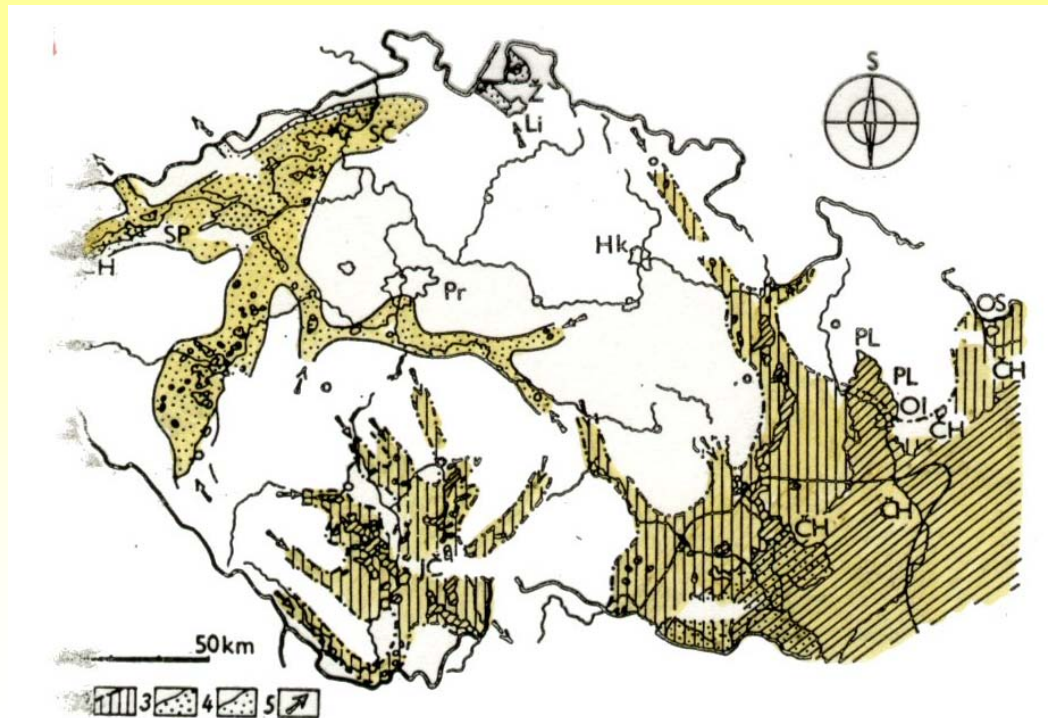
podkrušnohorské pánve – ohárecký rift - (chebská, sokolovská, severočeská)

hnědé uhlí

Plzeňsko, Rakovnicko

jihočeské pánve (českobudějovická – diatomity – Mydlovary, Borovany
a třeboňská)

**Vulkanismus (neovulkanity) - České středohoří, Doupovské hory
vltavíny (Ries)**

Moravskoslezská oblast
mobilní oblast Tethydy

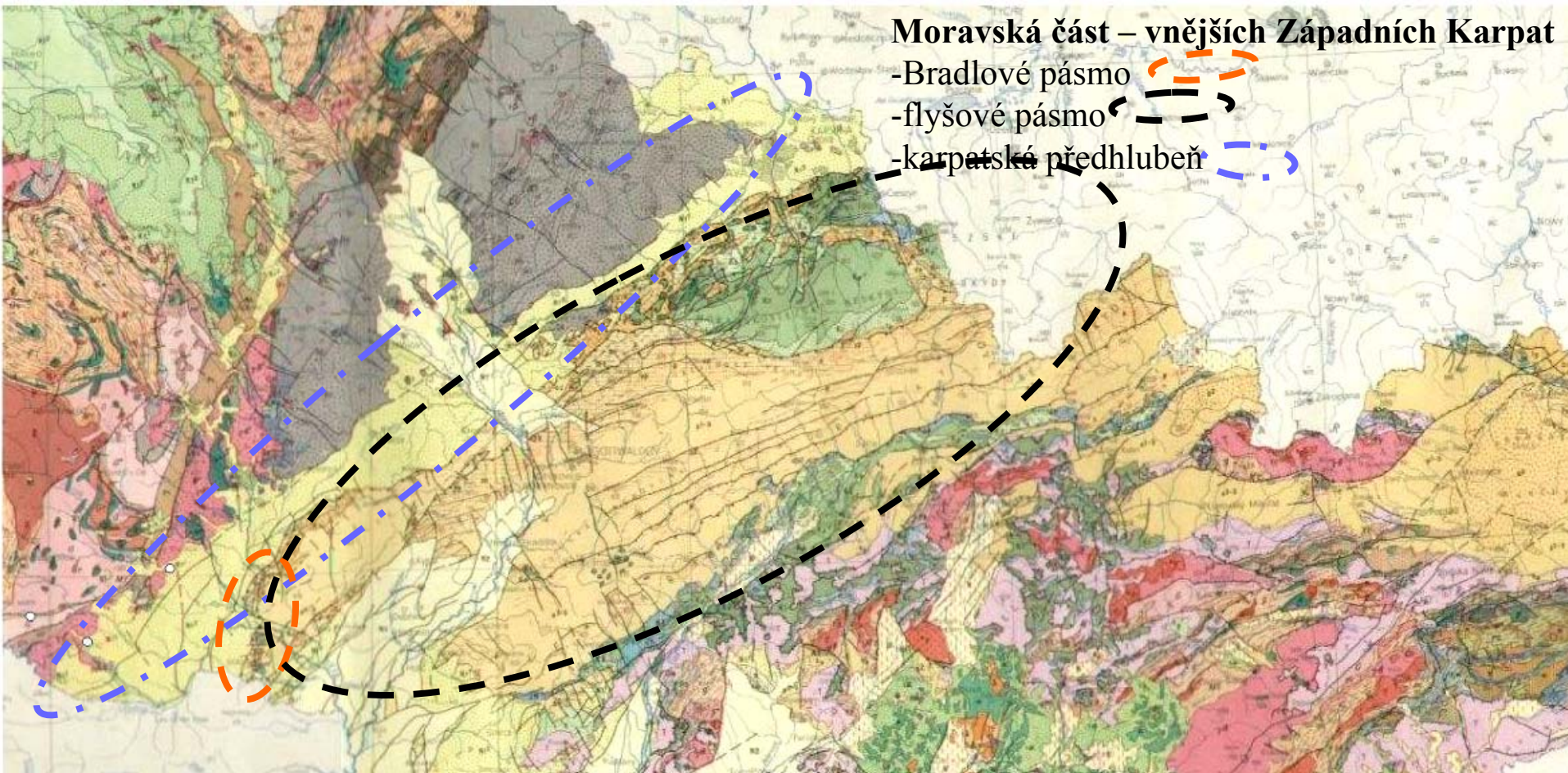
Paleogén až spodní miocén – *flyš*

vnější flyšové Karpaty – Ždánický les, Chřiby, Javorníky, Vsetínské vrchy,
Moravskoslezské Beskydy

Karpatská předhlubeň – deprese v předpolí Karpat (Znojmo – Ostrava),
miocenní výplň (až několik tisíc m)

mořská sedimentace do badenu, pak sladkovodní

vídeňská pánev – nesená p., mořská sedimentace do svrchního miocénu – postupné vyslazování

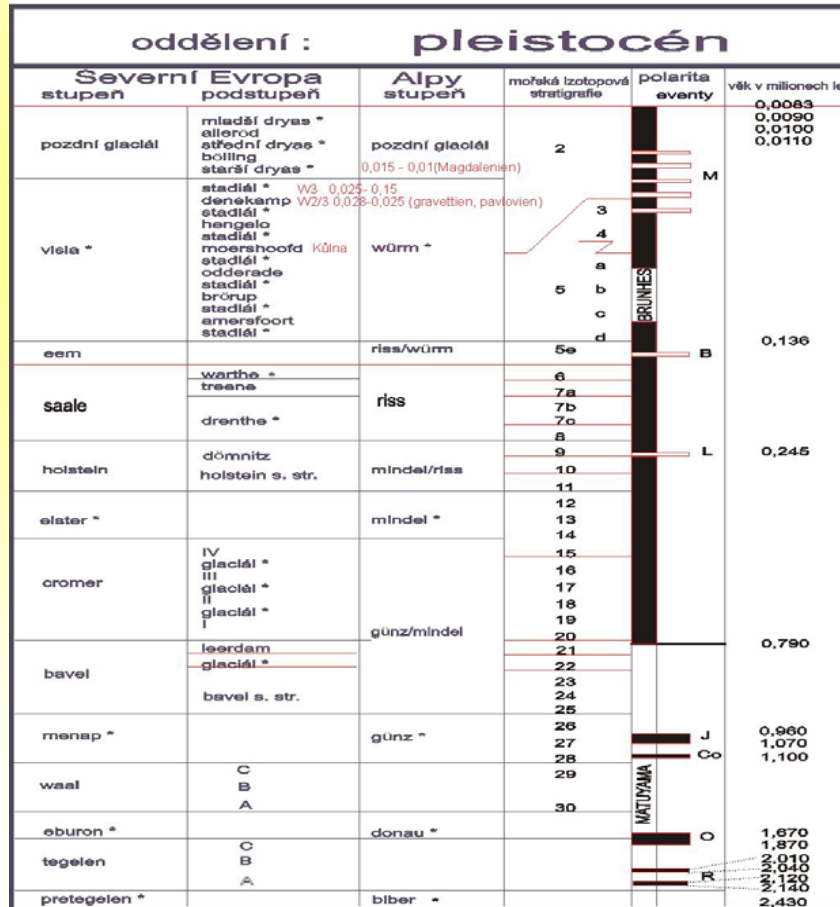

Kvartér

oddělení: holocén

			kultura	věk v tisících let
X	subčelaričtík	mladší	doba historická	2 000
IX		starší		1 000
VIII	subboreál		doba železná doba bronzová	0 1 000 2 000
VII	atlantík	mladší	neolit	3 000
VI		starší		4 000
V	boreál		mezolit	5 000
IV	přeboreál			6 000 7 000 8 300

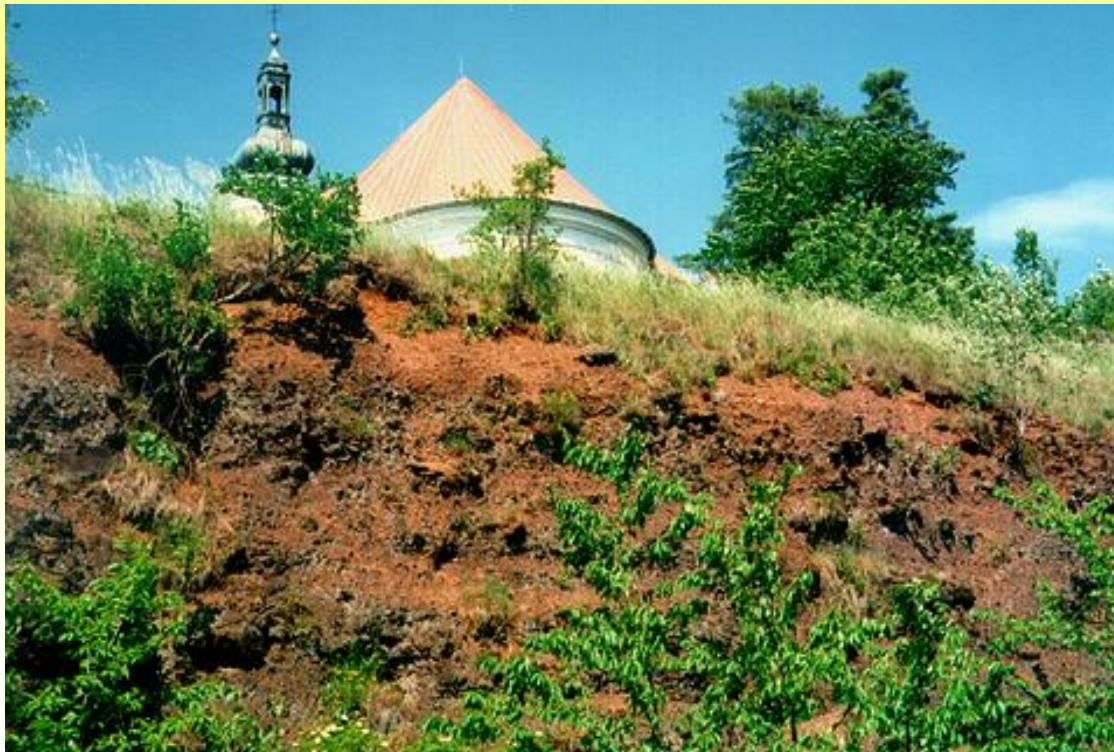
* chladné nebo studené období, glaciály

Paleogeografie a tektonické procesy v kvartéru

Rozložení kontinentů a oceánů se blíží dnešnímu
dozvuky alpinského vrásnění v pásemných pohořích
(Alpy, Karpaty...)

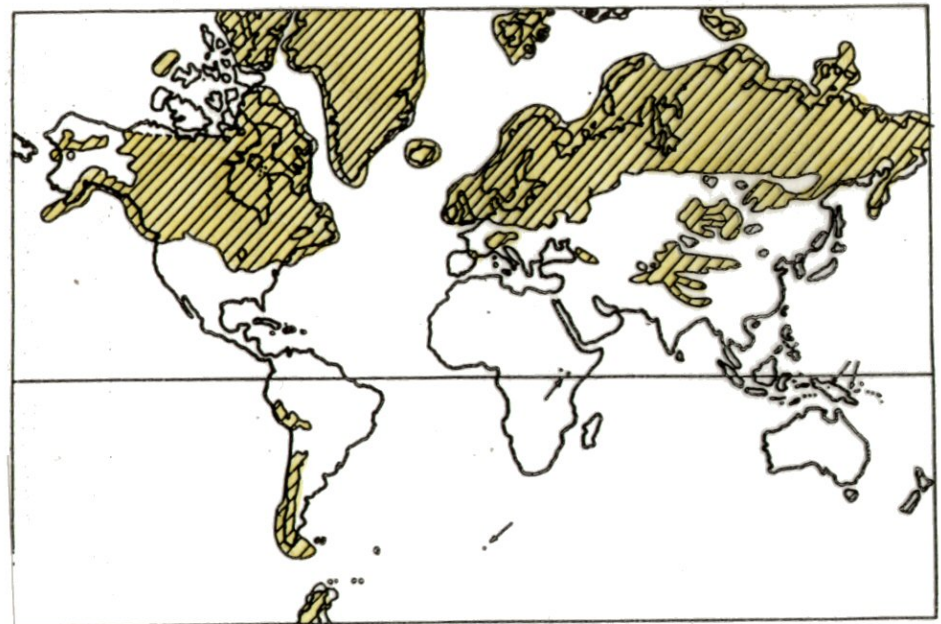
Vulkanismus (vč. středoevropské kontinentální vulkanické provincie
Porýní, Podkrušnohoří,... – severní Morava a Slezsko)

Uhlířský vrch

Klima v kvartéru

- **pleistocén** - střídání zalednění severní polokoule – **glaciály a interglaciály**. Ty patrné v terciéru, zvláště v pliocénu. Rozlišováno **11 základních glaciálních period** - (příčiny astronomické Milankovičovy cykly a paleogeografické) Posun teplotních pásem až 30 šířkových stupňů. Tropický humidní pás - v ledových dobách zúžení až na refugia, v meziledových dobách rozšiřování i přes své dnešní hranice. Hladina světového oceánu kolísala až asi 120 m pod dnešní hladinou (wurm).
- **holocén** – oteplování po skončení posledního glaciálu, postupný vliv člověka na krajinu
sedimenty- spraše, půdy

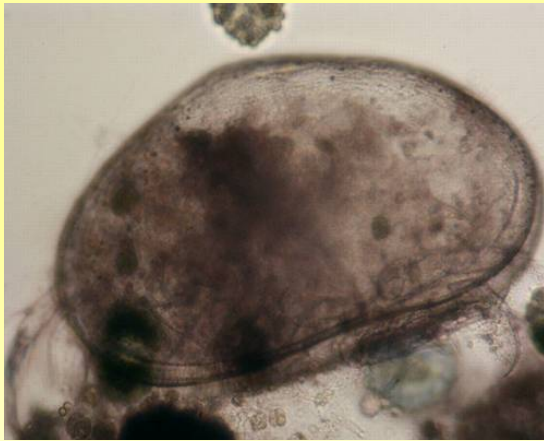

Obr. 215. Rozsah největšího kontinentálního a horského zalednění v kvartéru; šipky ukazují oblasti činných sopek (podle UMBGROWA)

Život v kvartéru

Moře – foraminifery, radiolárie
Mikroflóra – řasy, např. rozsivky
Ostrakodi, mlži, plži

Souše – savci, plži

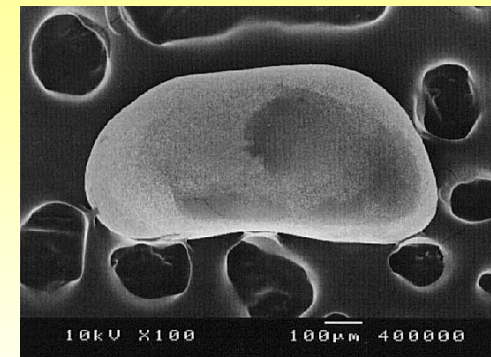
Cyprididae

ostrakodi

*Cytherelloidea
chapmani*

Candona

Theodoxus danubialis danubialis

Pupilla muscorum

Succinea putris

Planorbarius corneus corneus

Viviparus acerosus

Savci

Obr. 297 Slonoviti (*Elephantidae*).
 A – Největšími byli vyznačeny následující tři skupiny je masutů severní (*Mammuthus primigenius*). Žil v nejmladším pliocénu: Rusasie a Sibiř.
 Ameriky. Byli dlouhí až 520 cm, hmotnosti asi 400 kg, délka kůže 4 až 5 m. Byli poněkud rudolínější než plavou srstí, dlouhí až 50 cm. Poslední vymřeli na Sibiři asi před 10 000 lety. Podle různých autorů živila i Svobodová B – stoličky masutů (*M. trogonides*) ze staropliocénních sedimentů v NDR (Výmar). Největší je asi 33 cm dlouhá. Fotografie archiv autora.

297A 298
 297C 299

Obr. 298

Obr. 299

Obr. 298 Nosorožcovití (*Ceratomorpha*, *Rhinocerotidae*). Nosorožec vrstnatý (*Coeloceros antiquior* Blumenbach, 1807) je výslovně specializovaná chladnomilná forma. Byl součástí mikromikro člověka. Vymřel během poslední doby ledové. Podle M. A. Pentona.
 Obr. 299 Jelenovití (*Cervidae*). *Megaceros giganteus* – jelen obrovský. Žil v mladším pliocénu Evropy. Byl to obyvatel stepí. Jeho parohy měly v rozptěti až 4 m. Vymřeli, když došlo k zalesnění jejich biotopů. Podle F. Zisliedého.

Smilodon

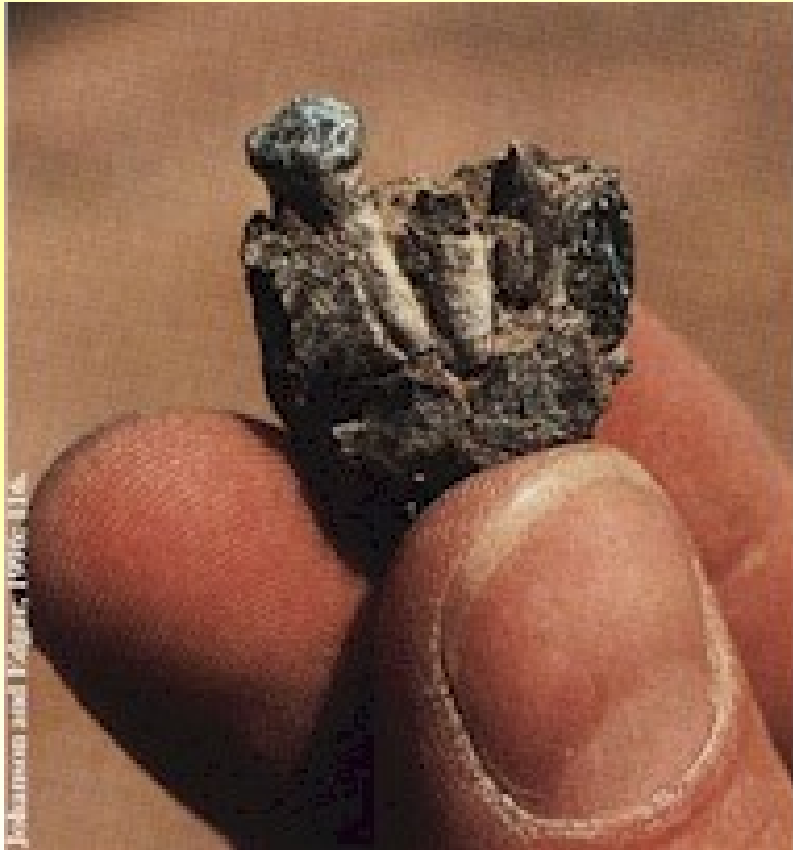
Ursus spelaeus

Primáti

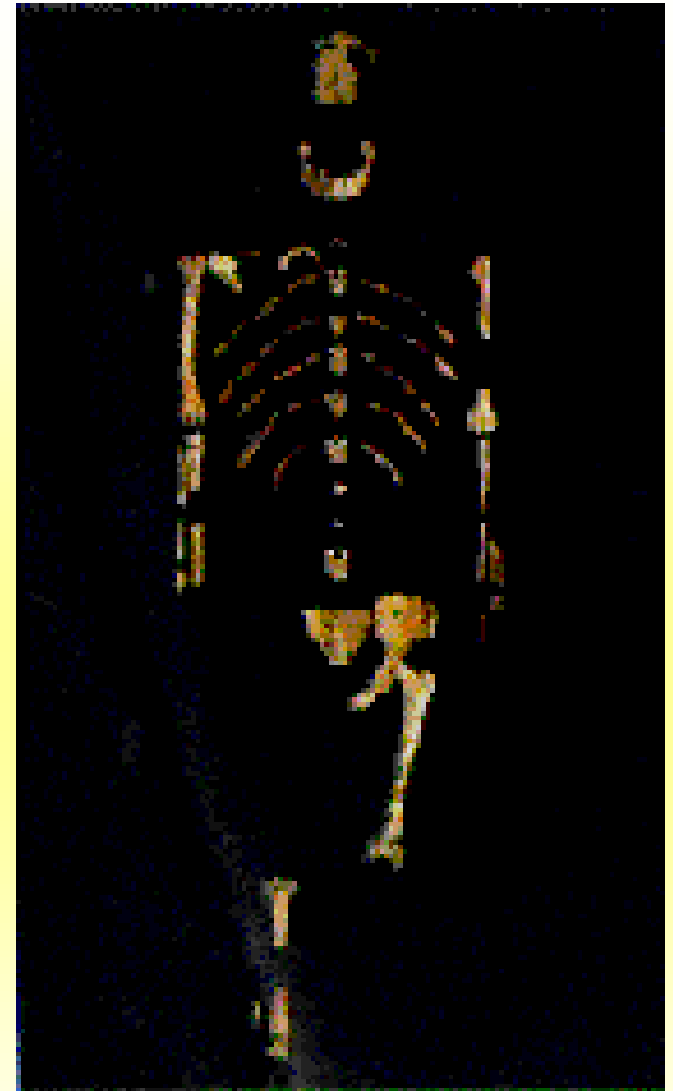
oligocén – velká radiace opic
čeleď Hominidae (lidoopovití) – od sp. miocénu –

Dryopithecus, Ramapithecus

Předek člověka – *Australopithecus* (pliocén, od 4 Ma
do raného kvartéru)

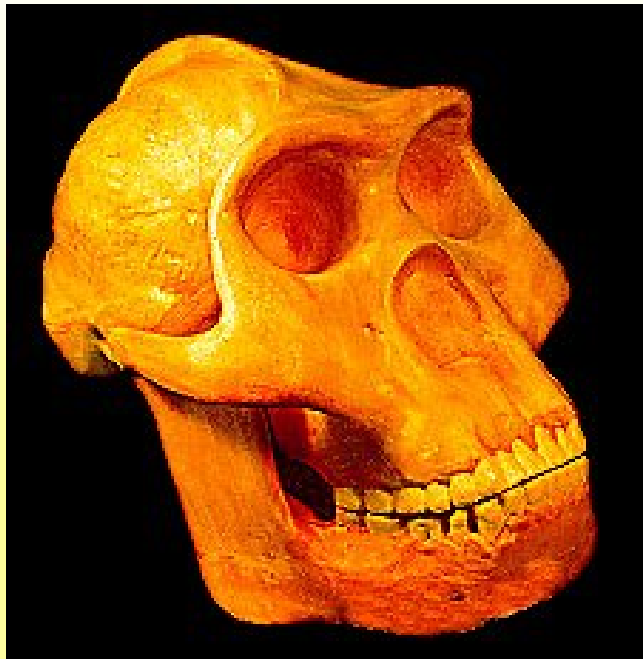

Ardipithecus ramidus

Australopithecus afarensis

Vývoj člověka

Homo habilis

První zástupce rodu *Homo*

2.2-1.6 mil. let

Rekonstrukce: Prof. Krantz

Homo erectus

Historie člověka

Ardipithecus ramidus 5 až 4 mil. let

Australopithecus anamensis 4.2 až 3.9 mil.let

Australopithecus afarensis 4 až 2.7 mil.let

Australopithecus africanus 3 až 2 mil. let

Australopithecus robustus 2.2 až 1.6 mil. let

Homo habilis – 2,0-1,6 Ma

Australopithecus robustus, *A. boisei*

Homo rudolfensis – 2,4-1,6 Ma

Vše = **olduvajská kultura**

Homo habilis 2.2 až 1.6 mil. let

Homo ergaster (1,8 – 1,2 Ma)

Homo erectus (1,8 – 0,3 Ma) – **acheuléen** (Přezletice, Stránská skála)

Homo erectus 2.0 až 0.4 mil. let

Archaický *Homo sapiens* (*H.s. steinheimensis* - 0,4-0,1 Ma)

Homo sapiens archaic 400 až 200 tis. let

Homo sapiens neanderthalensis (0,15 – 0,03 Ma) – **moustérien**

+ *Homo sapiens sapiens* (0,13 Ma) –

Pleistocén – **aurignacien, solutréen, gravettien, magdalénien...**

Homo sapiens neanderthalensis 200 až 30 tis. let

Homo sapiens sapiens 200 tis. let - současnost

Homo sapiens

Homo neanderthalensis

Homo floresiensis

380 cm³

1500-1750 cm³

1350 cm³

Kvartér na našem území

Kontinentální ledovec – nejsevernější okrajové části našeho území (šluknovský a frýdlantský výběžek, sev. předpolí Rychlebských hor a Jeseníků, osoblažský výběžek, Opavsko, Ostravsko Morénové, glavifluviální a glacialakustrinní sedimenty, hojný materiál severského původu (žuly rapakivi – Skandinávie – často bludné balvany, baltické paleozoikum a křída – hojné pazourky)

Periglaciální oblasti – říční terasy, sutě, eolické sedimenty spraše, naváté písky – střední Čechy, Polabí, moravské úvaly půdy jezerní křída, travertiny (Český kras, Přerovsko..) jeskynní uložení lidská sídliště

polygonální půdy - Krkonoše

Vulkanická činnost – ojediněle až do středního pleistocénu (Komorní hůrka u Chebu – 0,8), zvýšený geotermický stupeň v oblastech neoidního vulkanismu dodnes

půdní horizonty střídající se s vrstvami spraší

sedimenty morény

hranec

soliflukcí rozvlečené fosilní půdy

kamenná moře

Holocén

Výrazné oteplení, ústup a tání ledovců

Člověk – aktivní geologický činitel

Atlantik – 7-8000 let – vyšší teplota a humidita, počátek **neolitu**

Klimatické výkyvy v holocénu:

3200-2700 sušší teplý interval (doba **bronzová**)

ochlazení a zvlhčení – doba **železná**

15.-18. století – tzv. malá doba ledová